МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Татарстан
Управление образованием исполнительного комитета
Бугульминского муниципального района Республики Татарстан
МБОУ Акбашская ООШ

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
Руководитель ШМО учителей естественно-общественного цикла	Заместитель директора по УР	Директор школы
Анисимова Т.К	Гулькеева Р.К.	Козыркина Г.А
от «29» августа 2023 г.	от «29» августа 2023 г.	Приказ № 60 от «31» августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

Государственный (татарский язык) Республики Татарстан

для обучающихся 1-4 классов

ЭЧТӘЛЕК

Аңлатма язуы 4

1-4 нче сыйныфларда“Татар теле” предметын укыту..................................7

Укытуның планлаштырылган нәтиҗәләре 8

Уку предметының төп эчтәлеге 10

1 нче сыйныф..10

2 нче сыйныф..13

3 нче сыйныф..15

4 нче сыйныф..17

Үрнәк тематик планлаштыру

1 нче сыйныф..19

2 нче сыйныф..28

3 нче сыйныф..34

4 нче сыйныф..41

5-9 нчы сыйныфларда“Татар теле” предметын укыту.................................46

Укытуның планлаштырылган нәтиҗәләре 47

Уку предметының төп эчтәлеге...51

5 нче сыйныф..52

6 нчы сыйныф..53

7 нче сыйныф..55

8 нче сыйныф..56

9 нчы сыйныф..57

Үрнәк тематик планлаштыру

5 нче сыйныф..59

6 нчы сыйныф..61

7 нче сыйныф..63

8 нче сыйныф..64

9 нчы сыйныф..65

Аңлатма язуы

2023-2024 нче уку елының сентябрь аеннан белем бирү оешмалары федераль дәүләт белем бирү стандартларының яңартылган варианты нигезендә оештырыла.

Федераль дәүләт белем бирү стандартларында белем бирү системасының төп үсеш юнәлеше – **системалы-эшчәнлекле (системно-деятельностный подход) юнәлеш,** ә системаны барлыкка китерә торган төп компонент – **нәтиҗә: шәхескә кагылышлы нәтиҗә, метапредмет, предмет нәтиҗәләре** дип билгеләнелә. Тәкъдим ителгән программа Федераль дәүләт стандартларында күрсәтелгән гомуми белем бирү нәтиҗәләренә куелган таләпләргә һәм **башлангыч гомуми белем бирү, төп гомуми белем бирү оешмаларында рус телле балаларга татар телен укыту** өчен төзелгән "Татарстан республикасының дәүләт теле – татар теле" дип исемләнгән **үрнәк программага** нигезләп эшләнде. Үрнәк программада билгеләнгән**"Мин һәм минем дөнъям", "Минем шөгыльләрем дөнясы", "Минем әйләнә- тирәм", " Туган ягым"** блокларындагы эчтәлек **үзләштерү** өчен **мәҗбүри минимум** булып тора.**Дәреслек авторлары, укытучылар эчтәлекне киметә алмыйлар, киңәйтә генә алалар.** Үрнәк программада һәр сыйныф өчен бирелгән эчтәлек тәкъдим ителгән **авторлык программасында** тулысынча чагылыш тапты.Ләкин, федераль дәүләт белем бирү стандартларының яңартылган вариантындаһәм үрнәк программада ассызыкланганча, югарыда күрсәтелгән блоклардагы эчтәлек күләме сакланган хәлдә, эчтәлекне үзләштерү эзлеклелеге, авторларның һәм укытучыларның эш программалары дааларның үзкарамагына калдырыла, ягъни алар материалны үзләштерү эзлеклеген, сәгатьләр санын, (гомуми сәгатьләр санын саклаган хәлдә), үзләре укыткан дәреслектәге эчтәлек бирелеше эзлеклегенә нигезлиләр.

Уку предметының төп эчтәлеге

1 нче сыйныф

:

Әйдәгез танышабыз! Танышу. Бер-береңнең исемен, яшен сорау, яшәү урынын әйтү. 1дән 10 га кадәр саннар.

Урман дусларыбыз. Кыргый хайваннар, аларның исемнәре, яшәү урыннары. Аларны сурәтләү.

Спорт бәйрәме.

Спорт уеннарында катнашу. Иптәшеңә командалар бирә белү. *Нишли?* соравын куя һәм аңа җавап бирә белү.

Мәктәптә. Уку-язу әсбаплары. Уку-язу әсбапларының саны, төсе, барлыгы, юклыгы; аларны үзеңә сорап ала белү. Мәктәптә уку хезмәте.

Йорт хайваннары һәм кошлары. Йорт хайваннары һәм кошлары, аларның исемнәре, яшәү урыннары. Аларны сурәтләү, .

Бакчада. Яшелчә исемнәре, саны, аларның төсе, тәме. Җиләк-җимешләр, саны, аларның төсе, тәме; аларны үзеңә сорау, кирәклеген әйтү.

Кыш җитте. Кыш билгеләре. Кышкы уеннар. Яңа ел бәйрәме.

Сәламәт бул! Тән әгъзаларының исемнәре. Табибта. Шәхси гигиена предметлары.

Безнең гаилә. Гаилә әгъзалары. Без гаиләдә нишлибез? 8нче Март – әниләр бәйрәме. Язгы көн.

Татар халык ашлары. Татар халык ашлары. Кунакта. Табын янында. Туган көн.

Кибеттә. Ашамлыклар. Ашамлыклар кибетендә. Савыт-сабалар. Савыт-саба кибетендә. Киемнәр. Киемнәр кибетендә**.**

Җәй җитә. Күңелле җәй. Җәйге ял. Без Сабантуйга барабыз.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Исемнәрнең берлек һәм күплек саннары.
2. Исемнәрнең*кем? нәрсә?* сораулары.
3. I, II зат берлек сан тартымлы исемнәр.
4. Исемнәрнең юнәлеш, урын-вакыт килеш формалары.
5. *Кая? Кайда? Ничә? Ничек? Нинди?*сораулары.

6. Төсне белдерүче сыйфатлар. *Сыйфат + күплек сандагы исемнәр (җылы көннәр, яхшы укучылар)*төзелмәсе.

7. Микъдар һәм тәртип саннары(1-10 саннары).

8. *Сан + берлек сандагы исемнәр (биш укучы)* төзелмәсе.

9. Зат алмашлыкларыныңберлек сандагы баш*(мин, син)*, иялек (*минем, синең)*, юнәлеш*(миңа, сиңа)* килеш формалары.

10. *Бу*күрсәтү алмашлыгы.

11. Хәзерге заман хикәя фигыльнең I, II, IIIзат берлек сан барлык формалары.

12. Боерык фигыльнең II затта берлек сан формасы.

13. *-мы/-ме, түгел, әле* кисәкчәләре.

Орфографик һәморфоэпик минимум

1. Сузыкһәмтартыкавазлар, аларныңаермасы. Калынһәмнечкәсузыклар.

2. Татар һәм рус телләрендәгесузыкһәмтартыкавазларнычагыштыру, дөресәйтәбелү.

3. Транскрипция билгеләре.

4. Сүзләрнеиҗекләргәбүлү, иҗекләпикенчеюлгакүчерү. Сүзбасымы. Иҗеккалыпларынанигезләнгәнукукагыйдәләренгамәлиүзләштерү.

5. Озынһәмкыскасузыкларнысүзләрдәдөреситепәйтәбелү.

6. Татар хәрефләренеңдөресязылышы.

7. Сүзбасымы. Сүзләрдәбасымныдөрескуяргагадәтләндерү.

8. Хикәяһәмсорауҗөмләләрнеинтонационяктандөресәйтү.

9. Боерумаксатыбеләнәйтелгәнҗөмләләрнеаңларгаөйрәнү.

10. Җөмләахырындадөрестынышбилгеләренкуепязаргакүнектерү.

11. Ялгызлыкисемнәрен баш хәрефтәнбашлапязаргаөйрәнү.

12. Матур һәмдөресязукүнекмәләребулдыру.

2 нче сыйныф

Без мәктәпкә барабыз. Беренче сентябрь. Уку-язу әсбапларының барлыгы, юклыгы, кирәклеге. Уку хезмәте.

Базарда. Яшелчәләр. Җиләк-җимешләр. Базарда. Көз билгеләре.

Мин чисталык яратам. Шәхси гигиена предметлары.Тән әгъзалары атамалары. Табибта.

Кыш. Кыш айлары, кыш билгеләре.Яңа ел бәйрәме. Кышкы уеннар. Кошларга җимлек куябыз.

Безнең гаилә. Безнең гаилә. Безнең өй. Татар халык ашлары. Өй хезмәте.

Яз. Яз билгеләре. 8 нче Март – әниләр бәйрәме.

Мин Татарстанда яшим.Минем туган ягым. Татарстанның табигате. Шәһәрдә һәм авылда.

Кибеттә. Киемнәр,уенчыклар, ашамлыклар кибетендә.

Җәй. Күңелле җәй. Җәйге уеннар. Без Сабантуйга барабыз.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Исемнәрнең иялек, төшем, чыгышкилеше формалары.
2. *“Иялек килешендәге исем + III зат берлек сан тартымлы исем”(Алсуның китабы, Гүзәлнең дәфтәре)* төзелмәсе:
3. 11 дән 100 кадәр саннар.
4. Зат алмашлыкларының баш*(мин, син)*; иялек *(минем, синең);* юнәлеш*(миңа, сиңа)* килешформалары.
5. Зат алмашлыкларының күплек сан формасы: *без, сез, алар.*
6. *Кайчан?* сорау алмашлыгы.
7. Хәзерге заман хикәя фигыльнең I, II, III зат берлек сан барлык формасы.
8. *Кирәк/ кирәкми*модаль сүзе.
9. Җыйнак һәм җәенке җөмләләр.
10. *Ә, һәм, ләкин*теркәгечләре.
11. Хикәя, сорау, боерык җөмлә төрләре.

Орфографик и орфоэпик минимум

1. Тартыкавазларчиратлашуы (*к//г,п//б*).

2. Татар телендәге үзенчәлекле тартык авазларның дөрес әйтелеше: [къ], [гъ], [w], [җ], [ң], [һ], [ч] һәм аларны белдерә торган хәрефләрнең дөрес язылышы.

3. Санау интонациясе.

4. Сәламләү, саубуллашу, мөрәҗәгать итү, котлау, гафу үтенү, үтенеч һәм боерык белдерү интонацияләре.

5. Сорау алмашлыкларында сүз басымының үзенчәлекләре.

6. Сүзләрнең дөрес басым һәм ритмик-интонацион үзенчәлекләрен үтәп әйтелеше.

7. Җөмлә башында һәм ялгызлык исемнәрдә баш хәреф.

8. Өйрәнелгән сүзләрне дөрес язу.

9. Тыныш билгеләрен дөрес куллану: җөмлә ахырында нокта, сорау һәм өндәү билгеләре; санау интонациясен язуда өтер белән күрсәтү.

3 нче сыйныф

Белем бәйрәме. Беренче сентябрь – белем бәйрәме. Без дәрестә. Мин билгеләрем. Без китапханәгә йөрибез.Ашханәдә.

Көндәлек режим. Минем көндәлек режимым.

Ашханәдә. Без ашханәдә ашыйбыз. Минем яраткан ашларым. Безгә кунаклар килә. Без табын әзерлибез.

Без эти-әниләргә булышабыз. Минем эти – әнием кем булып эшли? Минем фатирым. Без өйдә булышабыз.

Туган якка кыш килде. Яңа ел бәйрәме. Һава торышы. Кышкы уеннар.

Дуслар белән бергә.Әдәпле сөйләшү. Туган көн, бүләкләр. Милли бәйрәмнәр.

Кечкенә дусларыбыз. Дүрт аяклы дуслар, аларныы сурәтләү.

Мин Татарстанда яшим.Минем туган ягым. Милли бәйрзмнәр.

Күңелле җәй. Ел фасыллары билгеләре. Җәйге ял. Безнең бакча. Сабантуй – зур бәйрәм.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Исемнәрнең I, II, III зат берлек сан тартым формасы.
2. Исемнең иялек килеше.
3. *-чы/-че* - исем ясагыч кушымчалар.
4. *–лы/-ле; - сыз/- сез* – сыйфат ясагыч кушымчалар.
5. Сыйфатларның чагыштыру дәрәҗәсе.
6. Микъдар һәм тәртип саннары.
7. *Бүген, иртәгә, кичә*вакыт рәвешләре.
8. I, II, IIIзат берлек һәм күплек сандагы билгеле үткән заман хикәя фигыльләрнең барлык һәм юклык формалары.
9. *Янында, алдында, артында* бәйлек сүзләре.
10. *Исем + III зат берлек сан тартымлы исем(Казан шәһәре, киемнәр кибете)* төзелмәсе.
11. Җөмләдә сүз тәртибе.
12. Җыйнак һәм җәенке җөмләләр.

Орфографик и орфоэпик минимум

1. Ике бертөрле тартык янәшә килгән сүзләрне дөрес әйтү һәм язу (*ки**тт**е, кай**тт**ы*).

2. **я, ю, е** хәрефләре, алар белдергән авазларның әйтелеше һәм язылышы: *ярата* [йа°рата], *яши* [йәши], *юл* [йул], *ел* [йыл].

3. Юклык формасындагы фигыльләрдә сүз басымының үзенчәлекләре.

4. Сүзләрнең дөрес басым һәм ритмик-интонацион үзенчәлекләрен үтәп әйтелеше.

5. Өйрәнелгән сүзләрне дөрес язу.

6. Тыныш билгеләрен дөрес куллану: җөмлә ахырында нокта, сорау һәм өндәү билгеләре; санау интонациясен язуда өтер белән күрсәтү.

4 нче сыйныф

Яңа уку елы котлы булсын!Яңа уку елы башлана. Минем эш урыным. Без дәрестә. Без контроль эш эшлибез.

Туган як табигате. Нәрсә ул табигать? Һава торышы. Дару үләннәре. Кошлар – безнең дусларыбыз.

Хайваннар дөньясында. Йорт һәм кыргый хайваннар. Кыргый хайваннар турында кыскача мәгълүмат.

Минем дусларым. Минем дустым. Каникулларда.Буш вакыт.Дуслар белән бергә шөгыльләр, сәяхәт.

Безнең өйдә. Безнең гаилә. Әти-әниләрнең профессияләре, кайда эшләүләре. Гаилә белән ял итү.

Кышкы уеннар. Кышкы табигать. Кышкы уеннар. Яңа ел бәйрәменә барабыз.

Дүрт аяклы дусларыбыз. Дүрт аяклы дусларыбызның кыяфәтләре, гадәтләре. Дүрт аяклы дусларыбызга карата мөнәсәбәт.**Без зоопаркта.**

Язгы бәйрәмнәр. Язгы табигать. 8 Март – әниләр бәйрәме. Мин әнигә булышам.

Минем туган илем. Татарстанныңдәүләтсимволлары. Татарстанда яшәүче милләтләр. Татарстан шәһәрләре. Татар язучылары, шагыйрьләре. Без Казанга барабыз. Минем яраткан геройларым. Табышмаклар, мәкальләр, тизәйткечләр.

Чәчәкле җәй, ямьле җәй. Җәйге табигать. Җәйге ял. Җиләккә бару.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Исемнәрнең килешформалары.
2. Сыйфатларның чагыштыру һәм артыклык дәрәҗәләре.
3. Микъдар һәм тәртип саннары.
4. *Иртән, кичен, кышын, җәен, язын, көзен, аннан соң* вакыт рәвешләре.
5. I, II, IIIнче зат хәзерге, билгеле үткән заман хикәя фигыльләрнең барлык һәм юклык формалары.

6. III зат берлек сандагы билгесез үткән заман хикәя фигыльләрнең барлык формасы.

7. *Белән,турында*бәйлекләренең исем һәм зат алмашлыклар белән кулланылышы.

8. -*мы/-ме, түгел, да/дә, та/тә, иң, бик*кисәкчәләре.

9. *һәм, ә, ләкин, чөнки*теркәгечләре*; шуңа күрә*мөнәсәбәтле сүзе.

10. Җыйнак һәм җәенке җөмләләр.

Орфоэпикһәм орфографик минимум

1. Калын һәм нечкә әйтелешле сүзләр, сингармонизмзаконына буйсынмый торган сүзләр.

2. Басымлыиҗекләрнеһәмсүзләрнедөресукуһәмматурязукүнекмәләребулдыру.

3. Өйрәнелгән сүзләрне дөрес язу.

4. Тыныш билгеләрен дөрес куллану: җөмлә ахырында нокта, сорау һәм өндәү билгеләре; санау интонациясен язуда өтер белән күрсәтү.

Тематик планнар.

1 нче сыйныф.

Дәреслек авторлары: Р.З.Хәйдәрова, Н.Г. Галиева

Дәрес	Дәрестемасы	Коммуникативмаксат	Сүзләр	Сөйләмүрнәге
1	2	3	4	5
Әйдәгезтанышабыз!(12сәгать)				
1 2	Әйдәгезтанышабыз *Синеңисемеңничек?*соравы	Әңгәмәдәшеңбеләнконтакт урнаштыра,таныша,сорауб ирәбелү	исәнме(сез)сауб ул мин син,сезмалай кыз кем	*Исәнме(сез)!Саубулы(г ыз)!Синкем?* *Мин–малай.–Азат.* *Әсинеңисемеңничек?*
3 4	*Букем?*соравыһәмаңаҗавапф ормасы *Бунәрсә?*соравыһәмаңаҗавапф ормасы	*Букем?Бунәрсә?*сораулары ашакирәклеинформацияне алабелү	Акбай,эт.пе си,нәрсә, бу, күбәләк,әйдәуй ныйбыз	*Бу–укытучы.Әбу–укучы.Минукучы.* *Бунәрсә?* *Бу–күбәләк.Әйдәуйныйбыз.*
5	-*мы*/-*ме*сорау кисәкчәләре	Ачыклыйбелү(малаймы?); әңгәмәдәшеңнеңхәленсорый белү	анның хәлләр рәхмәт яхшы	*БуАзатмы?* *Әйе,бу–Азат.* *Юк,буАзаттүгел.*

6	Раслауһәмкирекагу формалары	Кирекагаһәмраслыйбелү	әйе түгел юк	*Хәлләрничек?* *Рәхмәт,яхшы.*
7-8	*Синкайдаяшисең?* Мин Татарстанда яшим	*Синкайдаяшисең?* соравын куя һәмаңа җавапбирәбелү Үзеңяшәгәнҗирлекнеңисем енәйтәбелү	Зәй Алабуга Әлмәт Нурлат яши	*Синкайдаяшисең?* *МинКазандаяшим.* .
9	*Мин шәҺәрдә (авлда)яшим*	*Үзең яшәгән җирлекнең исемен әйтә белү*	шәһәр кайда авыл урман	*Кемшәһәрдәяши?* *Кем авылдаяши?* *Миншәһәрдәяшим.* *Минавылдаяшим*
10	1дән10 га кадәрсаннар.			
11-12	*Сиңаничәяшь?Синничәнчесый ныфтаукыйсың?*сорауларыһә маңаҗавапформасы	Бер-береңнеңяшенсорый һәмҗавапбирәбелү; 1дән10гакадәр саннарны әйтә белү	ничәяшьбар 1дән10 гакадәргесан-на р	*Сиңаничәяшь?Миңаж идеяшь.Азатканичәяш ь?Азаткасигезяшь.* *Синничәнчесыйныфта укыйсың?* *Мин беренчесыйныфтаукы*
Урмандусларыбыз.(6сәгать)				

13	Кыргыйхайваннар.	Кыргыйхайваннарның исемнәренатый, санын әйтәбелү*(сан + берлек сандагы исемнәр* төзелмәсе)	аю куян бүре төлке керпе тиен	*Исәнме,Аюдус!* *Хәлләрничек?* *Рәхмәт,яхшы.* *Ничәаюбар?* *Монда аю бармы?*
14	Кыргыйхайван исемнәренеңкүплек санформасы	Исемнәрнеңкүплексанформ асыбеләнтаныштыру	кош дус	*Бутөлкеме?* *Әйе,бутөлке.* *Юк,бутөлкетүгел.*
15-16	*Нинди?*соравыһәманаҗавапф ормасы	Хайваннарныңкайдаяшәгә ненәйтә,аларны сурәтлибелү (*сыйфат* + *исем* төзелмәсе)	бакатычканке чкенәкуркакх әйләкәрусал зур	*Бубүреме?* *Юк,бубүретүгел,бу–төлке.* *Куяннинди?Куянкурк ак.*
17	Русхалыкәкияте «Теремкәй»	«Теремкәй»әкиятенең эчтәлегенискәтөшерү	кер бергә яшибез	*Теремкәйдәкемяши?* *Әйдә,кер,бергәяшибез.*
18	«Теремкәй»әкияте	«Теремкәй»әкиятен сәхнәләштерү		
Спортбәйрәме.(7сәгать)				
19-21	Хикәяфигыльнең хәзергезаман 3 нче затберлексан	*Нишли?*соравынаҗавап бирәбелүкүнекмәләренформ алаштыру	йөгерә йөзә сикерә	*Акбайнишли?* *Акбаййөгерә(сикерә).*

	формасы. *Нишли?*соравыһәмаңаҗавап формасы		оча	
22	Сузык авазлар	Татар телендә сузык авазларны калынлыкта һәм нечкәлектә аера белү		
23	Син нишлисең? соравы һәмаңа җавапформасы			
24-25	Боерыкфигыльформасы	Хәрәкәтләр башкарырга куша белү формасы	тор, утыр, бас, йөз, сикер	.
Минем яраткан уенчыкларым.				
26.	Минем яраткан уенчыкларым		курчак, машина, туп, йомшак аю (куян)	
27.	Уенчыкларны дөрес атыйбызмы?			
28	Уенчыкларны сорап алам			
29.	Син нәрсә белән уйныйсың?			

Мәктәптә.(11сәгать)				
30	Уку-язуәсбаплары.	Уку-язуәсбапларыныңисемен,санын,төсен,барлыгын,юклыгынәйтәбелү	дәфтәр каләм китап бетергеч карандаш акбур ак каракызылсар ыяшелзәңгәр	*Сумкаданәрсәбар?* *Сумкададәфтәрбар.* *Сумкададәфтәр бармы?* *Сумкададәфтәрюк.* *Ничәкитапбар?* *Икекитапбар.*
31-32	Уку-язуәсбапларыныңсаны,төсе,барлыгы,юклыгы			
33-35	Уку-язуәсбапларыныңкирәклегенәйтү,үзеңәсорапалубелүформасы	Уку-язуәсбапларыныңкирәклегенәйтә,үзеңәсорапалубелү	бирәле кирәккирәкми мә	*Сиңакитапкирәкме?* *Миңакитапбирәле.* *Миңадәфтәркирәк.Юк,миңадәфтәртүгел,китапкирәк.Мәдәфтәр.*
36	Бездәрестә	Мәктәптәгеукухезмәтен атыйбелү	укый яза рәсемясый җырлый саный чиста яхшы пычрак	*Укучыукый,яза,саный,җырлый,рәсемясый.*
37-38	Безничекукыйбыз?	Үзеңнеңһәмиптәшеңнең ничекукыганынәйтәбелү		*Минчистаязам.*

			дөрес	
39-40	*Кайда?*соравыһәм аңаҗавапформасы	Предметларныңурынын,санынәйтәбелү	өстәл урындык	*Өстәлдәнәрсәбар?* *Өстәлдәкитапбар.* *Ничәкитапбар?* *Икекитапбар.*
		Йортхайваннарыһәмкошлары.(7сәгать)		
41-42	Йортхайваннары һәмкошлары	Йортхайваннарыныңһәм кошларыныңисемнәрен әйтә,саныйбелү	ат сыер сарык дуңгыз кәҗә каз	*Бу–сыер.* *Бишчебибар.*
43	*Яши*фигыленең берлексан,I,IIзат формасы	*Яши*фигыленI,IIзатта куллану; *Кайда?*соравынаҗавап бирәбелүкүнекмәләрен камилләштерү	әтәч тавык чеби эт песи(мәче)	
44-45	*Кая?*соравыһәмаңа җавапформасы	*Кая?*соравынүзләштерү һәм,аңаҗавапбуларак, исемнәрнеңюнәлешкилеш	урман авыл бара	*Синкаябарасың?* *Минурмангабарам.*

		е формасыбеләнтаныштыру		
46-47	*Кая?кайда?* сорауларыһәмаларгаҗавапформасы	Каябарганыңны,кайдаторганыңны әйтәбелү	чыга өй	*Минмәктәптә укыйм Минөйгәкайтам.*
Бакчада.(6сәгать)				
48	Яшелчәләр	Яшелчәисемнәрен,санын,аларныңтөсен,тәменәйтә,аларнысорапалабелү	кишер кыяр кәбестә бәрәңге	*Сиңакыяркирәкме?* *Юк,миңакыяркирәкми (кирәктүгел).*
49-50	*Кирәк,кирәкми*сүзләре	*Кирәк*сүзенсөйләмдәкулланунукамилләштерү	суганкабакя шелчә	*Миңакишеркирәк.* *Монданичәкыярбар.*
51-52	Җиләк-җимешләр	Ниндияшелчә,җиләк-җимешяратканыңныәйтәбелү. Яшелчәисемнәрен,санын,аларныңтөсен,тәменәйтә,аларнысорапалабелү	җиләк алма чия карлыган әфлисун тәмле бар матур	*Синнәрсәяратасың?* *Минҗиләкяратам.* *Әчияяратасыңмы?* *Юк, яратмыйм.*
53	Русхалыкәкияте «Шалкан»	«Шалкан»әкиятенең эчтәлегебеләнтаныштыру	әби бабай үсә тарта булыша	*Әби,киләле, тизрәк,булыш!*
54	«Шалкан»әкиятен сәхнәләштерү	Әкиятнесәхнәләштерү		

55	«Щи»тексты	«Щи»текстынсөйлибелү		*Синщияратасыңмы? Минщияратам(ярат мыйм).*

Кышжитте.(8сәгать)				
56-57	Кышбилгеләре	Кышбилгеләрен әйтә,кышкы уенгачакыра,көнниндибул уынсорыйбелү	кыш кышкөне салкын буран карява җилисә ява чыга	*Әйдәурамгачыгабыз! Көнниндi? Көнсалкын(җилисә). Карявамы?*
58-59	*Минемчанамбар(юк)* төзелмәсе	Ч*ана,чаңгы,тимераяк* сүзләренәйтәбелү.Бу предметларныңбарлыгын, юклыгын әйтә белү	чаңгы чана тимераяк шуа	*Минчана(чаңгы) шуам. Синеңчанаңбармы? Юк,минемчанам юк.*
60-61	*Кая?кайда?кайдан?* сорауларынаҗавапбирү	*Кая?кайда?кайдан?*сорау-ларынаҗавапбирәбелүне камилләштерү		*Колятаугабара. Колятаудачаңгышуа. Колятауданкайта.*

62	Яңаелбәйрәме. Бәйрәмдә	Яңаелбәйрәме белән котлый белү Бәйрәмгәбарганыңны,бә йрәмнеңкайдабулганын, нишләгәнеңнеәйтәбелү.	Яңаел чыршы котлыйм	*Алсу,синеЯңаел* *беләнкотлыйм!* *Бәйрәм кайда була?* *Бәйрәм мәктәптә була* *Мин җырлыйм, бием*
63.	Татаралфавитындагыхәрефл әртәртибе. Татартеленәхасавазлар.	Татаралфавитындагы хәрефләртәртибебеләнта- ныштыру.Татартеленәгенә хасавазларны дөресәйтә белүкүнекмәләренүстерү		*МинКазангабарам.* *Кембеләнбарасың?* *Әнибелән барам.* *Кайчан?* *Иртәгә.*
		Сәламәтбул.(5сәгать)		
64	Тәнәгъзалары	Тәнәгъзаларын әйтәбелү	башбитчәчк олакборына вызкул бармакаякте ш	*Бубаш.* *Букулмы?Әйе,бу кул.* *Юк,букултүгел.*

65	Кайжиреңавырта?	Кайжиреңавыртканын сорый,әйтәбелүтаныштыру	авыртмыйавырта	*Кайжиреңавырта?* *Синеңбашың(күзең)авыртамы?* *Минем кулымавырта.*
66-67	Шәхсигигиенапред-метлары	Шәхсигигиенапредметларыныңисемнәренәйтә,аларныңбарлыгын, юклыгын,кирәклегенәйтә,аларнысорапалабелү	тешщеткасысөлге сабын	*Бусинеңсөлгеңме?* *Әйе,минемсөлгем.* *Ниндиматур!*
68	*Минсабынбеләнкул юам*төзелмәсе	*Минсабынбеләнкулюам* төзелмәсебеләнтанышу	сөртә юа чәчтарыйчистарта	*Диманишли?* *Димабитюа.* *Нәрсәбеләнюа?* *Сабынбеләнюа.*
Безнеңгаилә.(10сәгать)				

69	Безнең гаилә	Гаиләәгъзаларының исемнәренатый,үзгаиләңтурындасөйлибелү,иптәшеңненңгаиләсетурындасорыйбелү	гаилә әби бабай апа абый эне сеңел кеше	*Синеңапаң(абыең,энең, сеңлең)бармы?*
70	“Безнең гаилә” тексты			
71	Г.Тукай. “Безнең гаилә” шигыре			
72	Татархалыкашлары	Табынгачакыра,татархалыкашларыныңисемнәренәйтә,ризыкларныңтәмле булуынәйтәбелү	өчпочмак чәкчәк бәлеш кыстыбый гөбәдия	*Мингөбәдия (өчпочмак)яратам.* *Бәлештәмлеме?* *Биктәмле.* *Улым,утыр.*
73	Ризыкларныңтәмле булуынәйтү			
74	Кунакта. Табынянында	Ниндиризыкларяратканыңны,ниндиризыккирәкикәнен,нәрсәбеләнчәйэчкән	балдус	*Әнием(әтием,әбием,бабам,абыем,энем,сеңлем),ашыңтәмлебулсын!*
75-78	Тугankөн – зурбәйрәм Тугankөнбеләнкотлау. Туган көн уеннары	Тугankөнтурындасөйли,тугankөнбеләнкотлыйбелү	тугankөнбәхет телим	*Коля,синҗырлыйсыңмы?Юк,минйөгерәм,сикерәм.* *ӘГали нишли?*

Кибеттә.(9сәгать)

79-80	Ашамлыклар	*Эч,аша*фигыльләренI,II, IIIзаттаберлександакулла-набелү. Азык-төлекисемнәрен,нәрсә ашаганыңны,эчкәнеңнеәйтә белү. Кибеттәсатыпалабелү	ипи сөт май сыр шикәр	*Синөчпочмак ашыйсыңмы?* *Әйе,ашыйм.* *Сөтэчәсеңме?* *Әйе,эчәм.*
81	Ашамлыклар кибетендә		кәнфит аш	*Апа,ипибармы?* *Ипибар.*
82-83 84	Савыт-саба Кибеттәсавыт-сабасатыпалу	Савыт-сабаисемнәрендөре сәйтәбелү, аларны үзеңә сорап ала белү; Кашык ничә сум тора?	чынаякчәйне ктәлинкәчән ечкекашыкп ычаккисә	*Минпычакбеләнипик исәм.* *Минкашыкбеләнашаш ыйм.* *Миңакашыкбирәле!* *Ничәкашыккирәк?*
85-86 87	Киемнәр. ИсемнәрнеңI,II,IIIзатберлександатартымбеләнтөрләнеше. Киемнәркибетендә	Киемисемнәрендөресәйтәбелү. ИсемнәрнеңI,II,IIIзат берлександатартымбеләнтөрләнешенсөйләмдәкулланунукамилләштерү	күлмәк чалбар итек итәк бүрек читек бияләй башлык тун киемнәр	*Синеңкүлмәгең нинди?* *Зәңгәр.*

Шәһәрдә.(6 сәгать)				
88 90	Безнеңшәһәр Россия һәм Татарстан шәһәрләре	*Кая?Кайдан?Кайда?*сораuларынаҗавапбирәбелүкүнекмәләренкамилләштерү; *Чиста,матур,кечкенә,зур,пычрак*сыйфатларынкулланып,	чистаматурк ечкенәзурпы чрак	*Синкаябарасың?Шәһәргә. Шәһәрнинди? Шәһәрдәурамнарзур,чиста.*
91	Минтранспорттабарам	*Кайда?*соравынаҗавапбирәбелүкүнекмәләренкамилләштерү;		*Минмашинадабарам. Минавтобустабар*
92-93	Кем кая бара?	Татарстаншәһәрләре исемнәрендөресәйтәбелү Исемнәрнеюнәлеш,чыгыш,урын-вакыткилешендәкулланукүнекмәләрен камилләштерү		*МинКазанда (Минзәләдә,шәһәрдә,авылда) яшим. Маша,каябарасың? Кибеткә. Алсу,кайданкайтасың? Базардан.*
94	«Шәһәрдә»темасын йомгаклау.			
Җәйжитә.(5сәгать)				
95-96	Күңеллежәй	Җәйгеялтурындасөйли белүкүнекмәләренформала	кояшбалкый җиләк-җимеш	*Азат,урманга ду барасыңмы?*

97	Габдулла Тукай «Балабеләнкүбәләк»	штыру	пешә урамдаҗылы	*Кембеләнбарасың? Урмандаматурчәчәкләр,тәмлеҗиләкләрпешә.*
98-99	КүңеллеСабантуй	Сабантуйбәйрәмендә нишләгәннеәйтә белү	чүлмәквата капчык белән сугыша	

2 нче сыйныф.
Дәреслек авторлары: Р.З.Хәйдәрова, Г.М.Әхмәтҗанова

Дәрес саны	Тема	Үткәрү вакыты	Коммуникатив максат (дәреснең предмет нәтиҗәсе)	Сөйләм материалы	
				Сүзләр	Грамматик материал
1		**2**	**3**	**4**	**5**
Без мәктәпкә барабыз. (30сәгать)					

1-3	Минем уку-язу әсбапларым. *“Иялек килешендәге исем + 3 зат берлек сан тартымлы исем”(Алсуның китабы, Гүзәлнең дәфтәре)* төзелмәсе		Бер-береңә итагатьле сүзләр әйтә белү; исәнләшә белү. уку-язу әсбапларының барлыгын, юклыгын, кирәклеген. Кемнеке булуын хәбәр итә белү (сорау); иптәшеңә тәкъдим итү	Исәнме, саумы, сәлам, хәерле иртә, хәерле көн китап, дәфтәр, каләм, өстәл, бетергеч, укучы, укытучы, кирәк, кирәкми, бир әле	*мин, син* зат алмашлыкларының юнәлеш килеше формасы; *-мы/-ме* сорау кисәкчәсе
4-5 6-7 8	Бүген беренче сентябрь ! Күплек сан Мин икенче сыйныфта укыйм		Беренче сентябрь көне икәнен әйтә, сурәтли белү. Беренче сентябрь бәйрәме белән котлый белү! Предметларны, саннар кулланып, үзеңә сорый белү (*Миңа биш дәфтәр бир әле*). Бер-береңнең ничәнче сыйныфта укуын сорый һәм җавап бирә белү. Үзен турында сөйли белү	Кояшлы, җылы, күңелле музыка 11-100 гә кадәр саннар	Сүзләрне иҗекләргә бүлү, калын, нечкә сузыклар *-лар/-ләр; -нар/-нәр* күплек сан кушымчалары; микъдар, тәртип саннары

9	Боерык фигыль формасы		Эш куша белү	Яз, җырла, утыр, сикер, укы, ...	Боерык фигыль формасы
10-12	Хәзерге заман хикәя фигыльнең зат-санда төрләнеше.		Иптәшеңнең, үзеңнең мәктәптәге уку хезмәтен әйтә белү Үзеңнең, дусларыңның нишләвен сорый, әйтә белү	- ... -	Хәзерге заман хикәя фигыльнеңзат-сандатөрләнеше. Фигыльләрдә *–мы/-ме* сорау кисәкчәсе
13-15	Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасы		Үзеңнең, дусларыңның нишләмәвен сорый, әйтә белү		Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасы
16-17	Кайда? соравы һәм аңа җавап формасы		Предметларның кайда икәнлеген әйтә белү. Үзең яшәгән төбәкнең исемен дөрес әйтә, кайда яшәгәнлегеңне әйтә, сорый белү	Татарстан шәһәрләре исемнәре	Исемнең урын-вакыт килеше формасы
18-20	*Кая?* соравы һәм аңа җавапформасы		Предметларны кая куйганыңны әйтә, сорый белү белү. Үзеңнең, дустыңның кая	Суыткыч, шкаф, тартма	Исемнең юнәлеш килеше формасы*Сумкага нәрсә салам?*

			барганын әйтә, сорый белү		*Мин Казанга барам.*
21-23	Кайдан? соравы һәм аңа җавап формасы		.Үзеңнең, иптәшеңнең кайдан килгәнен, кайтканын әйтә һәм сорый белү	Өйдән, авылдан, Мамадыштан, дәрестән, урманнан, идәннән	Исемнең чыгыш килеше формасы*Сумкадан нәрсә алам?* *Мин Казаннан кайтам*
24-27	Билгеле үткән заман хикәя фигыль		Үзеңнең, иптәшеңнең эшләгән эшләрен билгеле үткән заманда сорый, әйтә белү.	Булыштым, тордым, йөгердем, ашадым, йокладым	Билгеле үткән заман хикәя фигыль
28-30	Рус халкының “Күмәч” әкияте.		Әкиятне ссәнгатьле уку, сәхнәләштерү	Күмәч, тәрәзә, идән, тәгәри	
Базарда (6 сәгать)					
31-32	Яшелчәләр		Яшелчә исемнәрен дөрес әйтә, аларны сорый, кирәклеген, яратканыңны, яратмаганыңны әйтә белү	Кабак, кыяр, кишер, кавын,кәбестә, суган, бәрәңге.	*Бир әле, бирегез әле* төзелмәләре. *Ратмыйм* фигыле. *Бәрәңге кирәк.* *Кәбестә кирәкми*

33-34	Җиләк- җимешләр		Яшелчәлчәләр, җиләк-җимешләрнең тәмен әйтә, аларны сурәтли белү	Җиләк-җимеш исемнәре; ачы, түгәрәк, баллы, тәмле	*Чөнки* теркәгече. *Нинди?* соравы
35-36	“Базарда” хикәясе. “Без базарга барабыз” уены.		....---.....-----........---- Базарга барырга чакыра белү. Базарда яшелчә, җиләк-җимеш сатып ала белү.	Көз көне, бай, бик, күп, сата, сатып ала (ала)	*Әни белән* төзелмәсе.
Мин чисталык яратам. (12сәгать)					
37-38	Шәхси гигиена предметлары. “Алсу – пөхтәкыз” тексты		Шәхси гигиена предметларының исемнәрен; аларны кулланып, нәрсә эшләгәненңне әйтә, сорый белү	Сабын, теш щеткасы, сөлге, тарак; бит юа, юына, чәч тарый, теш чистарта, әйбәт, пөхтә, белән, йомшак, чиста сөлге	*Сабын белән* төзелмәсе Нинди? соравы
39-40	Тән әгъзалары атамалары.		Тән әгъзаларын атый белү. Предметларны I зат берлек санда тартым белән	Баш, бит, чәч, борын, колак, авыз, кул, күз, аяк, бармак	Исемнәрнең I зат берлек санда тартым белән төрләнүе

			төрләндерә белү		
41-44	Исемнәрнең II , III зат берлек санда тартымбелән төрләнүе		Исемнәрне II, III зат берлек санда әйтә белү. Үзеңнен, иптәшеңнен предметлары барлыгын, юклыгын сорый, аңа җавап бирә белү. Бер-береңә комплиментлар әйтә белү		Исемнәрнең II , III зат берлек санда тартым белән төрләнүе
45-48	“Марат авырый”тексты Табибта.		.Дустыңның кайсы җире авыртуы турында хәбәр итә белү. Табибка кайсы җиреңавыртуын әйтә белү	Авырта, авыртмый, авырый, табиб, дару	Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасы
Кыш.(8сәгать)					
49-50	Кыш айлары, кыш билгеләре. “Кыш килә” тексты		Кыш айларын атый, кыш билгеләрен әйтә, кышның ошаганын, ошамаганын чөнки теркәгкчен кулланып әйтә белү.	Ничек? Кыш, салкын, кар ява, җил, буран, була,туңа,	

			.		
51-52	Кышкы уеннар.		Кышкы уеннарның төрләрен әйтә, уенга чакыра; тауга барганыңны, кайтканыңны, тауда чаңгы шуганыңны әйтә белү	Тау, чана, чаңгы, тимераяк, шугалак, бара, кайта, ярый, шуа	Исемнәрнең I, II зат берлек сан тартым белән төрләнүе. *Кая? кайда? кайдан?* сорулары
53-56	Яңа ел бәйрәме		Яңа ел бәйрәменә барганыңны, бәйрәмдә нишләгәнеңне әйтә белү	Яңа ел бәйрәме, җырлый, бии, шигырь сөйли.	1, 2 зат хәзерге заман хикәя фигыль формасы
Безнең гаилә. (14 сәгать)					
57-59	Безнең гаилә “Безнең гаилә” тексты		Гаилә әгъзаларының исемнәрен атый, гаиләдә кемнәр, ничә кеше барлыгын, кайда эшләүләрен һәм укуларын әйтә белү	Гаилә, онык, иртәнге аш, көндезге аш, кичке аш	*Кайда?* соравы. Исемнәрнеңберлексан датартымбеләнтөрлән үе
60-62	Мин әнине яратам. Шәйхи Маннурның “Яратам” шигыре.		Гаиләдә кемне ятратканыңны әйтә белү. Шигырьне яттан сөйләү.	Кемне, нәрсәне, энемне, сеңлемне	*Әнине яратам* төзелмәсе

63-64	Безнең фатир		Фатирда ничә бүлмә, нинди бүлмәләр барлыгын, анда нәрсәләр барлыгын әйтә белү	Фатир, бүлмә, аш бүлмәсе, кунак бүлмәсе, йокы бүлмәсе	
65-67	Татар халык ашлары. “Айдар бездә кунакта” тексты		Татар халык ашларын атый, нәрсә ятратканыңны сорый, әйтә, бер-береңне табынга чакыра, кыстый, ашаганнан соң рәхмәт әйтә белү	Кунак,бәлеш, гөбәдия, чәкчәк, өчпочмак, ипи, эшли, ит, эчә, ашый, өй, тату, булыша, рәхим ит	Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең III зат берлек сан формасы
68-70	Без өстәл әзерлибез		Өстәл әзерләү турында сөйли белү. Эш куша белү. Өстәлдә нинди предметлар барлыгын әйтә, сорый белү		Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең 1зат берлек сан формасы.Боерык фигыль
Яз. (6 сәгать)					
71-74	Яз билгеләре. Фатих Кәримнең “Яз җитә” шигыре		Яз билгеләрен, язның ни өчен ошаганын, ошамаганын әйтә белү. Урамга уйнарга чакыра,	Яз, кояш балкый, күңелле, ямьле, тамчы тама, кар эри, рәхәт, ошый, кошлар килә,	*Нишли? нинди? Кайчан?*сораулары

			көннең нинди икәнен сорый, әйтә белү	җылы як, елгада боз ага, озын, кыска	
75-76	8 нче Март – әниләр бәйрәме. Әниләр бәйрәменә котлау язу		Бәйрәмдә, нинди бүләк биргәнеңне, кемне котлаганыңны әйтә белү	Бәйрәм, бүләк, котлый, бүләк итә, бәхет тели	Хәзерге заман хикәя фигыльнең зат-санда (берлек санда) төрләнеше
Мин Татарстанда яшим. (11сәгать)					
77-80	Мин Татарстанда яшим. “Туган ягым” тексты . Татарстанның табигате турында сөйләшү		Бер-береңнең яшәү урынын сорый һәм кайда яшәгәнеңне әйтә белү. Татарстан, Россия шәһәрләренең, елгаларының атамаларын әйтә белү. Татарстанда яшәгән хайваннарны,кошлпрны әйтә белү	Туган як, бик, зур, озын, күп, Идел, Нократ, Агыйдел, Ык, Чулман, янында, кырлар, күлләр, елгалар	*Нинди? кайсы?* сораулары
81-84	Без шәһәрдә яшибез.		Нинди транспортта барганыңны, кайсы шәһәргә барганны, кайда яшәгәнеңне сорый, әйтә белү	Барам, кайтам	Исемнәрнең Ю.К тә төрләнүе

85-87	Мин авылда яшим. Муса Җәлил–герой шагыйрь		Авыл табигате турында сөйли белү. Җәйге һәм кышкы уен төрләрен әйтә белү. “Әтәч” шигырен яттан сөйләү	Янында, җиләк, балык тотабыз, су коенабыз.	Хәзерге заман хикәя фигыльнең I зат күплек сан формасы.
Кибеттә. (7 сәгать)					
88-90	Киемнәр кибетендә		Кием исемнәрен, аларның барлыгын, юклыгын, кирәклеген, төсен әйтә, үзенә сорап ала белү. Бер-берeңә комплимент әйтә белү.	Калфак, түбәтәй, сарафан, тун, итәк, итек, алъяпкыч, бияләй	
91-92	“Матур киемнәр”тексты		Киемнәрнең бәяләрен сорый, нинди кием яратканыңны әйтә белү	Ошый, сата, сатып ала, килешә, иртәгә	*Мин, син* зат алмашлыкларының юнәлеш килешендә килүе
93-94	Ашамлыклар кибетендә.		Ашамлык исемнәрен, нинди ашамлыклар кирәген әйтә,	Йомырка, он, тоз, ярма, май, катык, ипи, сөт, ит	Боерык фигыльнеңII зат берлек сан

	Ашамлыклар кибетендә сатып-алу		кирәклеген сорый белү. Кибеткә барганыңны һәм нәрсә алганыңны әйтә белү		формасы
Җәй.(8 сәгать)					
95-98	Исәнме, җәй! “Җәй җитте” тексты		Җәй билгеәре.Җәй көне турында сөйли белү. Уенга, урманга барырга чакыра белү.Җәй көне нишләвең турында сорый, әйтәбелү	Кояш кыздыра, күбәләк, эссе, җәйге, уку бетте, башланды, ял итәләр, зурлар, булыша, су керә, кызына	
99-102	Сабантуй – күңелле бәйрәм. Без Сабантуйга барабыз		Сабантуй уеннары, Сабантуйда катнашу турында сөйләшү	Сабантуй, баганага менә, уен, чүлмәк, көрәшә	

3 нче сыйныф.

Дәреслек авторлары: Р.З.Хәйдәрова, Г.М.Әхмәтҗанова, Л.Ә.Гыйниятуллина

Дәрес саны	Тема	Үткәрү вакыты	Коммуникатив максат (дәреснең предмет нәтиҗәсе)	Сөйләм материалы	
				Сүзләр	Грамматик материал
1		2	3	4	5
Белем бәйрәме.(22сәгать)					
1-3	Без мәктәпкә барабыз “Беренче сентябрь» тексты		Беренче сентябрь–белем бәйрәме турында сөйли, укытучыны, дустыңны бәйрәм белән котлый белү. Мәктәпкә барганны, мәктәптә укыганны, мәктәптән кайтканны әйтә белү	бүген белем бәйрәме башлана хөрмәтле котлыйм уңышлар телим көтә укучы укытучы	*Син, сез* зат алмашлыкларының төшем, юнәлеш килеше формасы *Кем? кемне? кемгә?* сораулары һәм аларга җавап. Кая?,кайда?, кайдан?сорауларына җавап бирә белү
4-5	Уку-язу әсбаплары. Без саныйбыз		Уку-язу әсбапларының барлыгын, юклыгын, кирәклеген сорау,хәбәр итү; үзеңә сорап алу, иптәшеңә	китап дәфтәр каләм	-*мы/-ме* сорау кисәкчәсе; *мин ,син, ул* зат

			тәкъдим итү	өстәл бетергеч кирәк кирәкми түгел бир әле	алмашлыкларының юнәлеш килеш формасы; 1-100 гә кадәр саннар
6-7	Портфельдә нәрсәләр бар?		Предметларның төсен, санын кулланып, үзеңә сорый белү (*Миңа биш кызыл каләм бир әле*). Портфельгә (сумкага) нәрсә салганыңны, сумкада (партада) нәрсә барлыгын, сумкадан нәрсә алганыңны әйтә, сорый белү	төсләр нинди шакмаклы буйлы озын кыска алам салам	“сан +исем”, “сыйфат+исем”, “сан+сыйфат + исем” төзелмәләрекая?,кайда?, кайдан?сорауларына җавап бирә белү
8-9	Исем сүз төркеме		Уку-язу әсбапларының барлыгын, юклыгын әйтә, сорый белү. Бер-береңә комплиментлар әйтә белү	яңа шат бик ничек	исемнәрнең I зат берлек санда тартым белән төрләнүе
10-11	Фигыль сүз төркеме		Үзеңнең, дусларыңның нишләвен әйтә, сорый белү.	җиңел авыр	Хәзерге заман хикәя фигыль

	Без нәрсәләр эшлибез? Без нәрсәләр эшләдек?		Ничәнче сыйныфта укыганыңны әйтә, сыйныф турында сөйли белү	бишле(дүртле...)	Билгеле үткән заман хикәя фигыль
12-14	“Без диктант яздык” тексты		Диктант язганны сорый, әйтә белү.Үзеңнең, иптәшеңнең нинди билге алганын, диктантта хата барлыгын, юклыгын әйтә белү.	билге хаталы хатасыз	
15-18	Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасы. М. Галләмованың ”Чын иптәш” хикәясе		Үзеңнең, иптәшеңнең нинди дәресләр әзерләгәнне, мисал, мәсьәләэшләгәнеңне,эшләмәгәнеңне әйтә белү.Хикәянең эчтәлегенә сораулар куя, эчтәлекне сөйли белү.	Хата ясый чөнки ләкин контроль эш мисал, мәсьәлә	Хәзерге заман хикәя фигыльнең юклык формасы *чөнки, ләкин* теркәгечләре
19-22	“Китапханәдә” тексты		Китапханәнең кайда икәнен әйтә,китапханә турында сөйли белү. Китапханәгә барганыңны, китапханәдә нинди китап алганыңны		исемнәрнең юнәлеш, урын-вакыт, чыгыш килешендә төрләнүе; *янында* бәйлек сүзе

			әйтә белү. Китапханәчедән китап сорый белү Китапханәгә барырга чакыра белү		
Көндәлек режим. (8 сәгать)					
23-28	Сәгать ничә? Минем көндәлек режимым.		Вакытны әйтә, сорый белү. Үзеңнең көндәлек режимың турында сөйли белү. Кайчан нәрсә эшләгәнеңне әйтә белү	Сәгать ничәдә? кайчан? йокыдан тора дәрес әзерли көндәлек режим иртәнге аш көндезге аш кичке аш	Хәзерге заман хикәя фигыль формасы, зат-санда төрләнеше Үткән заманхикәя фигыль формасы, зат-санда төрләнеше
29-30	М.Җәлилнең ”Сәгать” шигыре		Үзеңнең көндәлек режимың турында сөйли белү. Шигырьне сәнгатьле уку.	_...–	_...–
Ашханәдә.(9 сәгать)					
31-33	Ашханәдә		Ашханәдә ашаганны, ашханәдә нәрсә пешергәнне, нинди ашлар	ашханә кәбестә ашы	Хәзерге заман хикәя фигыльнең I, III зат

			яратканыңны әйтә белү. Пешекчедән кирәк ашларны сорап ала белү	токмачлы аш ботка пешекче кесәл иртәнге аш көндезге аш кичке аш	берлек сан формалары
34-36	Татар халык ашлары. Без нинди ризыклар яратабыз? Безгә кунаклар килә		Татар халык ашларын атый белү.. Дустыңның нинди ризыклар яратканын сорый, ашханәгә бергә барырга тәкъдим итә белү. Кунакларны каршы ала, табынга чакыра белү	чәкчәк өчпочмак бәлеш кыстыбый гөбәдия	Хәзерге заман хикәя фигыльнең III зат күплек сан формалары *Янында* бәйлек сүзенең юнәлеш, урын вакыт, чыгыш килешендә төрләнүе
37-39	Ш.Галиевның ”Кунаклар” шигыре Без табын әзерлибез		Нәрсә ашаганыңны, нәрсә эчкәнеңне әйтә белү. Табында нинди ризыклар барлыгын әйтә белү. Табын әзерләү турында сөйли белү	табын әзерли куя	Хәзерге заман хикәя фигыльнең II, III зат күплек сан формалары

Без әти-әниләргә булышабыз.(13сәгать)					
40-41	Г.Тукайның “Безнең гаилә” шигыре Минем әти – әнием кем булып эшли, кайда эшли?		Гаиләдә кемнәр барлыгын әйтә белү. Әти – әниләрнең кем булып кайда эшләвен, һөнәр исемнәрен әйтә белү	йорт төзи төзүче тегүче сатучы табиб	Тәртип саны; -*чы/-че* сүз ясагыч кушымчалары;
42-43	“Акыллы малай” тексты		Хикәянең эчтәлеген сөйли белү.	акыллы иртән урын жыя зарядка ясый файдалы аннан соң киенә ,булыша яхшы мактыйлар	*Анын әнисе* төзелмәсе; *ни өчен?* соравы; *чөнки, шуңа күрә* теркәгечләре
44-46	“Без өйдә булышабыз” темасына сөйләшү		Өйдә нәрсәләр эшләгәнне сорый, әйтә белү. Яхшы эшләр өчен мактый белү Ни өчен? соравын куя, аңа җавап бирә белү.*Син өйдә нишлисең?* соравын куя		

			белү. Дустыңа өй хезмәтендә булышырга тәкъдим итә белү. Эш куша белү		
47-48	Әминә Бикчәнтәева.”Дәү әнием”		Өйдә булышу турындагы диалогларны сәхнәләштерү. Шигырьне сәнгатьле уку.	Дәү әни олы	
49-52	И. Туктар. ”Авыраяк” хикәясе.		Предметның кайда икәнен әйтә, сорый,әйтә белү белү. Хикәянең эчтәеген сөйли белү.	озак уянды боз каткан эзләде астында алдында янында артында каршында өстендә астында	Исемнәрнең юнәлеш, урын вакыт, чыгыш килешендә төрләнүе; *алдында, янында артында, каршында, өстендә, астында* бәйлек сүзләре
Туган якка кыш килде.(13 сәгать)					
53-55	Яңа ел бәйрәме “Чыршы		Яңа ел бәйрәме белән котлый белү. Яңа ел бәйрәменә чакыра,	Кар бабай Каркызы	*Яңа ел бәйрәме* *Яңа ел бәйрәме+нә*

	бәйрәме” тексты.		барганыңны, кайтканыңны,сәгать ничәдә башлануын әйтәбелү. Бәйрәмдә нишләгәнне сөйли белү	ясады бии шигырь сөйли җырлый Яңа ел бәйрәме бизи уенчыклар чыршы	*Яңа ел бәйрәме+ндә* төрләнеше; антоним сүзләр (*җылы – салкын* мисалында) Хәзерге заман хикәя фигыльнең зат-санда төрләнеше
56-58	Кыш килде. Сыйфат сүз төркеме. Һава торышы. Кышкы уеннар		Кыш билгеләре.Һава торышын сорый, әйтә белү. Кышкы уен төрләрен әйтә, уенга чакыра; тауга барганыңны, кайтканыңны, тауда чаңгы шуганыңны әйтә белү	кыш салкын кар ява җил буран була тау һава торышы аяз болытлы	Сыйфат. Исемнәрнең I, II зат берлек сан тартым белән төрләнүе; *кая? кайда? кайдан?* сорулары
59-62	“Кышкы уеннар” темасына		Чанаң барлыгын, юклыгын әйтә, дустыңа тәкъдим итә, рәхмәт әйтә	рәхәт күңелле	

	диалоглар “Тауда” тексты.		белү Кышкы уен төрләрен әйтә, уенга чакыра белү. Тауга барганыңны, кайтканыңны, тауда чаңгы шуганыңны әйтә белү. Хикәянең мораль проблемасы – чын дус турында сөйләшү	юмарт саран	
63-65	“ Каникулда” хикәясе		Хикәяне сәгатьле уку, эчтәлеген сөйли белү. Дустың белән бергә уйнау турында сөйләшү	бүләк итте күңелле рәхәт шуңа күрә	Чөнки, шуңа күрә теркәгечләре
Әдәпле булыйк.(13 сәгать)					
66-68	Әдәпле сөйләшәбез“ Тәмле сүзләр” тексты		Әдәпле сөйләшү һәм әдәпсез булу турыда әңгәмә кора белү. Бер-береңә әдәпле сүзләр әйтеп сөйләшү Телефоннан әдәпле сөйләшә белү.	тәмле сүзләр рәхим итегез тыныч йокы рәхмәт ашыгыз тәмле	Билгеле үткән заман хикәя фигыльнең III зат берлек сан формасы

				булсын зинһар гафу итегез	
69-73	Туган көн – күңелле бәйрәм.		Туган көнгә әдәпле чакыра белү Туган көнгә бүләк алып килгәнне әйтә белү, котлый белү. Бер-береңне табынга чакыра, кыстый, ашаганнан соң рәхмәт әйтә белү	бәлеш гөбәдия чәкчәк өчпочмак тагын күңелле	Хәзерге заман, үткән заман хикәя фигыльнең зат-санда төрләнеше
74-76	«8 нче Март- әниләр бәйрәме!» тексты		8 нче Март бәйрәме белән әниләрне котлый белү. Әниләргә булышканыңны әйтә белү		
77-78	“Трамвайда” хикәясе		Өлкәннәргә урын тәкъдим итә белү. Хикәянең эчтәеген сөйли белү. Геройга бәя бирә белү	туктады күрмәде буш урын	
Кечкенә дусларыбыз.(11 сәгать)					

79-80	Минем кечкенә дустым.		Үзеңнең этең барлыгын, юклыгын әйтә, яратуын, яратмавын сорый, әйтә белү. Этләрнең тышкы кыяфәтен сорый, сөйли белү.	маэмай кечкенә өрә көн саен	Исемнәрне, ул алмашлыгын юнәлеш, төшем килешләрендә куллана белү
81-83	“Дуслар” хикәясе		Хикәяне сәнгатьле уку. План төзи белү. Эчтәлеген сөйләү. Эчтәлек буенча диалоглар төзү, диалоглар буенча сөйләшү Хикәянең эчтәлеген 1 заттан сөйли белү		
84-85	М. Җәлил. “Маэмай” шигыре		Шигырьне сәнгатьле уку, яттан сөйләү. Яраткан этен турында хикәя төзү.		
86-89	«Минем песием» тексты		Песиең барлыгын (юклыгын) сорый,әйтә белү. Песиләрнең тышкы кыяфәтен сорый, сөйли белү.	көчле койрык озын	

	“Минем песием” темасына диалоглар		Текстка план төзү. План буенча сөйләү “Минем песием” темасына диалогларны сөйләшү	йомшак колак кечкенә тычкан хәйләкәр	
Күңелле җәй.(13 сәгать)					
90-92	Без җәйне яратабыз. “Җәй җитә” тексты		Ел фасылларының билгеләрен әйтә белү. Җәй көне турында сөйли белү. Җәй көне укулар тәмамланганын әйтә белү Урманга барганыңны, урманда җиләк җыйганыңны, аннан кайтканыңны әйтә белү	ямьле күбәләк эссе җәйге уку тәмамланды озын кыска җиләк җыям	Хәзерге заман хикәя фигыльнең IIIзат күплек сан формасы
93-95	Р Фәйзуллин. “Җиләк кайда күп?”		Шигырьне сәгатьле уку. урманга барганны җиләк җыйганны сорый, әйтә белү. “Җиләк җыям, как коям” уенын	җиләк җыю кура җиләк тота	

			уйный белү		
96-99	Җәйге ял. Р.Миңнуллин. ”К” лар тулган бакчага” шигыре		Җәйге ял турында сөйли белү. Су керергә чакыра белү. Бакчада нинди яшелчәләр үскәнен, бакчадагы эшләрне сорый, әйтә белү	су коена йөзә суга сикерә көймәдә йөзә чума кызына	Хәзерге заман хикәя фигыльнең зат белән төрләнеше
100-102	Сабантуй уеннары. Без Сабантуйга барабыз		Сабантуйда катнашу турында сөйләшү	баганага менә уен, чүлмәк, көрәшә	

4 нче сыйныф.
Дәреслек авторлары: Р.З.Хәйдәрова, Г.М.Әхмәтҗанова, Л.Ә.Гыйниятуллина

№	Дәрестемасы	Үткәрү вакыты	Лексика	Грамматика	Дәреснең предмет нәтиҗәсе (коммуникатив максат)
Яңауку елы котлы булсын! (17 сәгать)					
1-2	Яңауку елы котлы булсын!		Белем бәйрәме яңа уку елы, башлана,	*Татар теле дәресе*төзелмәсе.	1 нче сентябрь бәйрәмебеләнкотлыйбелү; Бер-береңә комплиментлар әйтә

			килешә		белү
3-5	Уку – язу әсбаплары		Дәрес, дәреслек, кирә, түгел	-мы/-ме сорау кисәкчәләре; *Сан+исем* төзелмәсе	Уку – язу әсбапларының исемен сорый,үзеңә ала, иптәшеңәбирә белү
6	Яңа уку елына әзерлек.		_…_.._	Исемнәрнең тартым белән төрләнеше	Яңа уку елына нинди уку-язу әсбапларын алу турында, уку-язу әсбапларының барлыгын, юклыгын әйтә белү
7-8	Татар алфавиты.		Аваз, Хәреф куян, он, камыр, көймә, кумәч	Транскрипция билгеләре	Татар теленең хәреф-аваз системасын сөйли белү
9-10	1-100 гә кадәр һәм дистә саннары. Сәгать ничә?		Кушарга, алырга, бүләргә, мисал, мәсьәлә	Ничә?соравы. Микъдар,тәртип, җыю саннары. Вакыт әйтә белү	Тәртипсаннарынкулланабелү.Үзең турында сөйли белү
11-14	Б.Рәхмәтнең «Эш урыны»хикәясе. Минем эш урыным		Тәртип, һәрвакыт, сүндерә, язу өстәле, тырыш, ялкау, игътибар	*Чөнки, шуңа күрә* теркәгечләре	*Чөнки, шуңа күрә* теркәгечләре белән җөмләләр төзү. Фикереңне дәлилли белү (шуңа күрә, чөнки) Эш урының турында сөйли белү
15-17	“Бүген Алсуның кәефе юк” хикәясе		Кәеф Мисал, мәсьәлә чиште		
Туган як табигате.(10 сәгать)					
18-21	Нәрсә ул табигать?		Табигать, ел фасылы билгеләре, вакыт, көз, туңды,	Үткән заман хикәя фигыль	Ел фасыллары билгеләренсорый, сөйли белү. Ни өчен кайсы ел фасылы ошаганын әйтә белү

			суынды,саргая		
22-25	Һава торышы		Яңгыр, көньяк, төньяк, эссе, буран, һава торышы, явымсыз, болытлы	Хикәя фигыльнең заман формалары	Һава торышын сорый, әйтә белү Көзге табигатьне сурәтли белү Уенга чакыра белү
26-27	Г. Гәрәеваның " Көз һәм балалар жыры" шигыре		Кәрзин күчтәнәч	Исемнәрнең иялек, төшем килеше белән төрләнеше. *Чөнки, шуңа күрә* теркәгечләре	Шигырьнеяттан ссөйләү
Хайваннар дөньясында.(9сәгать)					
28-31	Йорт һәм кыргый хайваннар. Тиен турында сөйләшү		Соры, җәнлек исемнәре, гомер	Хикәя фигыльнең заман формалары	Йорт, кыргый хайваннарның исемнәрен атый, аларны сурәтли белү. Тиен турында сөйли белү
32-34	Г. Тукай. Ташбака белән куян.		Ташбака үкенү, файда		Хикәнең эчтәлеген сөйләү, эхләкый проблемасы буенча сөйләшү
35-36	Кошлар – безнен дусларыбыз. Такмазалар		<u>Кош исемнәре</u>		Кош исемнәрен, бездә кышлаучы, жылы якка китүче кошларны сорый, әйтә белү.Кошларга ярдәм итү турында сөйләшә белү Такмазаларны дөрес, тиз уку,
Дәреслек, 2 нче кисәк **Минем дусларым. (15 сәгать)**					
37-39	"Минем дустым" темасына сөйләшү Исемнәрнең зат-сан белән төрләнеше.		Дустым, дуслаштык, ишегалды	Исемнең зат-сан белән төрләнеше	Дустыңның барлыгын, юклыгын, исемен яшен сорый, әйтә белү. Схема буенча дустың турында сөйли белү
40-42	"Минем дустым" хикәясе. Дуслар белән		Түгәрәк, житәкче, заманча,	*Спорт түгәрәгеʼ*төзелмәсе	Схема буенча дустың турында сөйли белү. Дустыңны уенга чакыра белү.

	күңелле		жыештыра, күрше,ашарга пешерә,эшчән		Дәрескә әзерлек турында сөйләшү. Дус белән бергә нинди эшләр эшләү турында сөйләшү
43-45	Г. Бәшировның “Сылтау”хикәясе. Без хикәя язабыз.		Әйбер, бүләк итү, зурлар, чын дус	*Чөнки* теркәгече	Хикәянең эчтәлеген сөйләү.Кызның ни өчен чын дус түгел икәнен әйтә белү. Хикәяне үзгәртеп язу
46-49	Әти-әниләрнең профессиясе И. Туктарның “Алма” хикәясе. Без хикәя язабыз		Бакчачы, төзүче, сатучы, эшче, нефтьче, тегүче Татлы, классташлар, кебек, гел, күңелсез, хуш исле, бергә	Сүзясагыч кушымчалар –чы/-че *Ашыйсы килә* төзелмәсе	Әти-әниләрнең прфессиясен әйтә белү Алма” хикәясенең эчтәлеген сөйли белү. Кибеттән сатып ала белү. Чулпанның ни өчен чын дус булуын әйтә белү.
50-51	Б. Рәхмәт. “ Минем чын дустым”		истәлек		“ Шигырьне сәнгатьле уку. Дуслык турында диалоглар буенча сөйләшү
Кышкы уеннар.(16 сәгать)					
52-54	Кыш билгеләре. Һава торышы		Иң,бик, кыскара, каплый,туңа	Сыйфатның артыклык дәрәҗәсе. Сорау алмашлыкларында басым	Кыш айларын сорый, атый, кыш билгеләрен әйтә белү. Һава торышын сорый, әйтә белү.
55-58	Әйдә бергә уйныйбыз!				Кышкы уен төрләрен әйтә, чана (чаңгы) барыгын сорый, әйтә, белү. . Дустыңны уенга чакыра белү.
59-61	Яңа ел бәйрәме		Яңа ел бәйрәме	Исемнәрнең юнәлеш, урын-вакыт килеше	Яңа ел бәйрәме турында сөйләшү, котлый белү
62-64	А. Алишның “Куян кызы” әкияте		киез итек кадерле озак кия сала яланаяк	Билгесез үткән заман хикәя фигыль	Әкиятне сәнгатьле уку, диалоглар төзү, сәхнәләштерә белү

			киңәш		
65-67	Без тимераякларда шуабыз		капланган төшеп китте ата, егыла, авырта тартып чыгара шуа белми		“Елга буенда”хикәясен уку. Хикәя геройлары турында сөйләшү. Хикәяне үзгәртеп язу. Тимераяклрда шуу турында диалоглар төзү. Кышкы уеннарга чакыра белү
Дүрт аяклы дусларыбыз.(8сәгать) 2 нче кисәк					
68-71	Дүрт аяклы дуслар. Р Мингалимнең “Дөньяда бер эт бар иде” шигыре		Йомшак, кечкенә, ярата, йөгерә, хуҗа, тәпи, маңгай, ашата, сагына, тап, шаян	Хәзергезаманхикәяфигыльнеңюклыкформасы	Дүрт аяклы дуслар турында сорый, аларны сурәтләп сөйли белү. Шигырьнең эчтәлеген сөйләү
72-74	Г. Тукайның “Кызыклы шәкерт” шигыре		арт аяк ал аяк тырыш өйрән	*уйныйсым килә* төзелмәсе	Шигырьне сәхнәләштерү Шигырьнең әхләкый проблемасы буенча сөйләшү (44 б.)
Язгы бәйрәмнәр.(13 сәгать)					
75-77	Яз билгеләре Әниләр бәйрәме		Күңелле, тамчы, кош, озын, кыска	*Чөнки* теркәгечен җөмләдә куллану Хикәя фигыльнең заман белән төрләнеше	Яз билгеләрен сөйли белү. Нинди ел фасылы ошаганын сорый, әйтә белү. Бәйрәм белән котлый белү
78-80	Лев Толстойның “Әби белән онык” хикәясе.		Үскән, җыештыра, тегә, онык, картайган	Билгесез үткән заман хикәя фигыль	Өй хезмәте турында сөйли, сөйләшә белү. Билгесез үткән заман хикәя фигыльне сөйләмдә куллана белү. Хикәянең эчтәлеген сөйли белү.
81-85	Ничек әдәпле сорарга? В. Осееваның “Дүрт кыз” хикәясе		Булыша ала, күрсәтә, ярдәм итә, саран	Бирегезче, бирегезәле, бирегеззинһар - формалары	Үзеңә предметны алырга итагатьле сорый бе хикәяне сәнгатьуку, сәхнәләштерү

86-87	Мин өйдә булышам				Өйдә эшлләгән эшләрне сорый һәм әйтә белү. Өй хезмәтенә карап, кешегә бәя бирә белү. Үзеңә ярдәм сорый белү.
Минем туган илем.(8 сәгать)					
88-89	Татарстан - туган җирем.		Туган як, , милләт, дәүләт, дәүләт гербы, дәүләт флагы, дәүләт гимны,		Татарстанның табигате, елгалары, Татарстанда нинди милләтләр яшәгәнен әйтә,сорый белү. Нинди республикада яшәгәнеңне сорый, әйтә белү
90-93	Казан – Татарстанның башкаласы		Башкала, алтын ай, мәчет, манара, истәлекле, Казан Кремле		Казан турында сөйли белү. Казанга баруың, анда нәрсәләр күрүең турында әйтә белү.Казан Кремле турында сөйли белү.
94-95	Татарстан шәһәрләре		Шәһәр, яшьләр, ерак, якын	ШәһәрисемнәренеңЮ.к., Ч.к., У-в. килешендәтөрләнүе	Россия, Татарстан шәһәрләрен атый, аларны Ю.к., И.к., У-в. килешләрендә сөйләмдә куллану
Чәчәкле җәй, ямьле җәй.(7 сәгать)					
96-97	Җәйге табигать		җиләк пешә, көннәр озын, төннәр кыска, кояш кыздыра		Җәй билгеләре, җәйне яратуың турында, җәй көне нишләвең турында әйтә белү
98-99	Җәйге ял		кызынам су коенам җиләк җыям булышам		Урманга, җиләккә, су коенырга чакыра белү.Җәй көне нишләвең турында әйтә белү
100-102	“Шүрәле” әкияте		балта, яра, ярык, кача		Әкият эчтәлеге буенча диалоглар төзү

5-9 нчы сыйныфларда “Татартеле”предметынукыту буенчатөзелгәнавторларның эшпрограммасытүбәндәгесәгатьләрсанынанигезләнде:

5 нчесыйныф – 3 сәгать –102сәгать
6 нчысыйныф –3 сәгать – 102 сәгать
7нчесыйныф – 3 сәгать – 102 сәгать
8нчесыйныф – 3 сәгать – 102 сәгать
9нчы сыйныф – 3 сәгать – 102 сәгать

Төп гомуми белем бирү мәктәбендә рус телле балаларга татар теле укыту түбәндәге **максатларга** юнәлтелгән:

– татар телендә сөйләшүчеләр белән телдән яки язмача аралашу күнекмәләре булдыру: программада күрсәтелгән лексик берәмлекләрне, грамматик категорияләрне тану, аеру, аңлау, тәрҗемә итү дәрәҗәсендә генә түгел, аларны аралашу максатыннан сөйләмдә мөстәкыйль кулланырлык дәрәҗәдә өйрәнү;

– коммуникатив бурычлар куя һәм хәл итә белү, адекват рәвештә аралашуның вербаль һәм вербаль булмаган чараларыннан, сөйләм этикеты үрнәкләреннән файдалана алу, итагатьле һәм киң күңелле әңгәмәдәш булу;

– “Татар теле” предметына карата уңай мотивация һәм тотрыклы кызыксыну булдыру, һәм шулар нигезендә белем алуның алдагы баскычларында татар телен уңышлы үзләштерүгә шартлар тудыру;

Укытуның планлаштырылган нәтиҗәләре

Күрсәтелгән максатлар нигезендә татар теле **укытуның планлаштырылган нәтиҗәләре** билгеләнде.

Укытуның **шәхескә кагылышлы нәтиҗәләре:**

– укучыларда күпмилләтле җирлектә яшәүче халыкларга карата ихтирамлык, гражданлык бердәйлеге хисләре формалаштыру;

– *туган җир, Ватан* төшенчәләре, үз культураң аша дөнья культурасына карата ихтирам тәрбияләү, аны өйрәнү теләге формалаштыру;

– үзлегеңнең белемеңне арттыру һәм үз-үзеңне тәрбияләү нигезендә, үз эшчәнлегеңне оештыра алу осталыгын формалаштыру;

– әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау;

– әдәби әсәрләрдәге төрле тормыш ситуацияләренә һәм геройларның гамәлләренә гомумкешелек нормаларыннан чыгып бәя бирә белү.

Укытуның **метапредметнәтиҗәләре**

Төп белем бирү баскычында татар теле, танып белү чарасы буларак, укучыларның фикер йөртү, интеллектуаль һәм иҗади сәләтләрен үстерүгә, шулай ук, реаль тормышта туган проблемаларны хәл итү өчен кирәк булган универсаль уку гамәлләрен формалаштыруга хезмәт итә.

***Танып белү нәтиҗәләре**:*

– фикерләүне үстерү белән бәйле психик функцияләр: логик фикерләү, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен табу, индуктив, дедуктив фикерли белү;

– иҗади һәм эзләнү характерындагы проблеманы билгеләү, аларны чишү өчен алгоритм төзи белү;

– объектларны чагыштыру, классификацияләү өчен уртак билгеләрне билгели белү;

– төп мәгълүматны аеру, укылган яки тыңланган мәгълүматның эчтәлегенә бәя бирә белү;

– тиешле мәгълүматны табу өчен, энциклопедия, белешмәләр, сүзлекләр, электрон ресурслар куллана белү.

***Регулятив нәтиҗәләр*:**

– уку хезмәтендә үзеңә максат куя, бурычларны билгели белү, ихтыяр көче, максатчанлык, активлык кебек сәләтләр формалашу;

– эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра, нәтиҗәле эш алымнарын таба белү;
– билгеләгән критерийларга таянып, эш сыйфатына бәя бирә белү;
– укудагы уңышларның, уңышсызлыкларның сәбәбен аңлый, анализлый белү.

***Коммуникатив* нәтиҗәләр:**

– әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү;
– әңгәмәдәш белән аралашу калыбын төзи белү;
– аралашучанлык, хисслелек, эмпатия хисләре формалашу;
– парларда һәм күмәк эшли белү.

Укытуның **предмет нәтиҗәләре**

Укучының төп гомуми белем бирү мәктәбен тәмамлаганда, **сөйләм эшчәнлеге төрләре буенча түбәндәге предмет нәтиҗәләренә ия булуы** планлаштырыла:

диалогик сөйләм:

– стандарт ситуацияләрдә сөйләмне башлый, дәвам итә, төгәлли белү;
– парлап яки күмәк сөйләшү барышында, үз фикереңне аңлата, раслый, дәлилли белү; ситуация аңлашылмаганда, сорау биреп ачыклый белү;
– риза булмау, үтенечне кире кага белү;
– бергә эшләргә тәкъдим итә белү.

монологик сөйләм:

– укыганның, ишеткәннең төп эчтәлеген җиткерә белү, үз мөнәсәбәтеңне белдерү;
– сораулар ярдәмендә, план буенча яисә мөстәкыйль рәвештә өйрәнгән текстны үз сүзләрең белән сөйли белү;
– текстны дәвам итеп, үзгәртеп сөйли белү;
– программада тәкъдим ителгән темалар буенча тиешле эзлеклелектә сөйли белү;
– төрле вакыйгалар, яңалыклар турында хәбәр итә белү;
– персонажларны тасвирлый белү.

тыңлап аңлау:

- сүзләрне, җөмләләрне тулысынча яки өлешчә тыңлап аңлау;
- сыйныфташларыңның сөйләмен тыңлап аңлый һәм аларга үз фикереңне аңлата, алар белән әңгәмә кора, әңгәмәдә катнаша белү;
- тәкъдим ителгән текстны тыңлап, эчтәлеге буенча сорау җөмләләр төзи, сорауларга җавап бирә белү;
- зур булмаган аутентив яки адаптацияләнгән әдәби әсәрләрдән өзекләрне, мәгълүмати характердагы текстларны, вакытлы матбугат язмаларын аңлап, эчтәлеге буенча фикереңне әйтә белү.

уку:

- татар теленең әйтелеш нормаларын саклап, сәнгатьле һәм аңлап укый белү;
- текстның эчтәлегенә нигезләнеп, контекст буенча яңа сүзләрнең мәгънәсен аңлый белү;
- күрмә-символик мәгълүматлы, иллюстрацияле, таблицалы текстлар белән эшләү күнекмәләренә ия булу;
- текст укыганда, кирәкле мәгълүматны аерып алу, системага салу, чагыштыру, анализлау, гомумиләштерү, интерпретацияләү һәм үзгәртү кебек эшчәнлекләрне үзләштерү;
- текстның эчтәлегенә нигезләнеп, контекст буенча яңа сүзләрнең мәгънәсен аңлый белү.

язу:

- өйрәнелгән темалар буенча актив кулланылышта булган сүзләрне дөрес яза белү;
- конкрет бер тема буенча хикәя төзеп яза белү;
- прагматик текстлар (рецептлар, белдерүләр, афиша һ.б.), эпистоляр жанр текстларын (шәхси һәм рәсми хатлар, котлаулар һ.б.) төзеп яза белү;
- үзеңне борчыган проблемага карата фикерләреңне язмача җиткерә белү;

– тәкъдим ителгән текстның эчтәлегенә нигезләнеп, аны үзгәртеп яки дәвам итеп яза белү;
– терәк сүзләр ярдәмендә кечкенә хикәя төзеп язу.

Искәрмә: **Өйрәнелгән темалар буенча предмет нәтиҗәләре, ягъни укучының сөйләм күләме, һәр сыйныфның тематик планлаштыру бүлегендә, коммуникатив максат графасында аерып күрсәтелде.**

Уку предметының төп эчтәлеге

5 нче сыйныф. 102 сәг.

Без мәктәптә.

Дәресләр расписаниесе, дәресләр әзерләү, өй эше эшләү. 1 нче сентябрь бәйрәме. Билгеләр.Расписание. Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә, саклап тоту. Китапханәдә.

Мин – өйдә булышчы. Без әти-әнигә булышабыз. Өйдәге эшләр. Без бергә эшлибез. Өй хезмәте өчен рәхмәт белдерү һәм мактау.Гаилә бәйрәмнәре.

Дуслар белән күңелле. Минем дустым бар. Дустымның сыйфатлары, без бергә нишлибез. Дуслар белән итагатьле сөйләшү. Дуслар белән туган көн үткәрү. Табын әзерләү. Табын янында үз-үзеңне тоту.

Дүрт аяклы дусларыбыз. Дүрт аяклы дусларның токымнары, кыяфәтләре, гадәтләре.

Без спорт яратабыз. Тән әгъзалары. Табибта. Сәламәт булу кагыйдәләре. Көндәлек режим.Спорт белән шөгыльләнү.Милли уеннар, милли спорт төрләре.

Минем туган җирем. Мин яшәгән җирлек, аның табигате. Башкалабыз Казан. Сабантуй.

Шәһәрдә. Юл йөрү кагыйдәләре. Юлда сак булу.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Исемнәрнең килеш белән төрләнеше.
2. Исемнәрнең I, II, III зат белек һәм күплек санда тартым белән төрләнеше.
3. Ялгызлык һәм уртаклык исемнәре.
4. Кушма, парлы, тезмә исемнәрнең сөйләмдә куллану: *бала-чага, китапханә, кура җиләге.*
5. Зат алмашлыкларының иялек һәм юнәлеш килеше формасы: *минем – миңа, синең – сиңа, аның – аңа;*
6. *Мин, син, ул* зат алмашлыкларын төшем килешендә сөйләмдә куллана белү.
7. Сыйфат дәрәҗәләренең чагыштыру һәм артыклык дәрәҗәләре.

8. Микъдар, тәртип саннары.

9. Вакыт һәм охшату-чагыштыру рәвешләре:*былтыр, быел, иртән, көндез, кичен; татарча, русча, инглизчә.*

10.II зат берлек һәм күплек сан боерык фигыльнең барлык һәм юклык формалары: *бар! – барыгыз!* - *ба'рма! – ба'рмагыз!*

11.I, II, III зат берлек һәм күплек сан хәзерге, билгеле үткән заман хикәя фигыльләрнең барлык һәм юклык формалары.

12.Билгесез үткәнзаманхикәяфигыльнең III зат берлек сан формасы.

13.Инфинитивныңмодальсүзләр*(кирәк, кирәкми, ярый, ярамый)*беләнсөйләмдәкулланылышы.

14.*Белән, турында, өчен, аша*бәйлекләренең исем һәм зат алмашлыклары беләнсөйләмдәкулланылышы.

15.Бәйлек сүзләр:*янында, өстендә, астында, эчендә.*

16.Керешсүзләр: *минемчә, синеңчә, әлбәттә, минемфикеремчә.*

6 нчы сыйныф

Яңа уку елы башлана. Белем көне.Мәктәптәге беренче көн. Китаплар дөньясы, китапханәгә бару, китап алу. Беренче татар китаплары. К. Насыйри – зур галим. Китапларга сак караш.Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә тоту. Уку хезмәтенә мөнәсәбәт. Интернет аша белем алу.

Мин - зур ярдәмче. Өй эшләре, өлкәннәргә булышу. Хезмәткә бәя бирү.

Дуслар белән күңелле. Дуслар белән кайда, кайчан танышу. Минем дустым нинди, мин аны ни өчен хөрмәт итәм. Укылган текстлар аша чын дуслык турында сөйләшү. Дуслар белән каникулда ял итү.

Туган җирем – Татарстан. Татарстанның табигате. Татарстан республикасының дәүләт символлары. Татарстанда яшәүче милләтләр, төрле телләрдә сөйләшү. Халыклар дуслыгы. Татарстанның башкаласы Казан, аның музейлары, театрлары. Татар әдәбиятының, сәнгатенең күренекле вәкилләре.

Сәламәт тәндә – сәламәт акыл. Спорт төрләре. Түгәрәкләргә йөрү. Спорт һәм башка шөгыльләр. Олимпия уеннары. Сәламәт булу кагыйдәләре.Ял итү төрләре.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Зат алмашлыкларының иялек һәм юнәлеш килеше формасы: *минем – миңа, синең – сиңа, аның – аңа, безнең – безгә, сезнең – сезгә, аларның* - *аларга;*

2. Исемясагычкушымчалар-*лык/-лек, -даш/-дәш, -таш/-тәш (дуслык, сыйныфташ).*

3. Кушма, парлы, тезмә исемнәр:*әти-әни, бала-чага; даруханә, җир җиләге.*

4. Микъдар һәм тәртип саннары.

5. Сыйфатларның гади, чагыштыру, артыклык дәрәҗәсе формалары.

6. Ясалма сыфатлар: *җәйге, кышкы.*

7. I, II, III зат берлек һәм күплек сандагы хәзерге, билгеле үткән заман хикәя фигыльләрнең барлык һәм юклык формалары.

8. I, II, III зат берлек һәм күплек сандагы билгеле киләчәк заман хикәя фигыльләрнең барлык һәм юклык формалары.

9. II зат берлек һәм күплек сан боерык фигыльнең барлык һәм юклык формалары: *бар! – барыгыз!* - *ба'рма! – ба'рмагыз!*

10.*II зат боерык фигыль + әле* (*булыш әле, әйтегез әле)* төзелмәсе.

11.Күләм-чама (*күп, аз*), вакыт(*хәзер, җәен, кичен*), урын (*уңда, сулда*)рәвешләре.

12.Теләкне *(барасым килә, уйныйсым килә (килми)*белдерә торган модаль мәгънәле аналитик формалы фигыльләр.

13.Сорау, күрсәтү алмашлыкларын сөйләмдә тану, дөрес куллану.

14. I, II, III зат берлек һәм күплек сандагы шарт фигыльнең барлык һәм юклык формалары: *барса – бармаса, килсә – килмәсә.*

15.Белән, турында, өчен, соң, аша бәйлекләренең исемнәр һәм алмашлыклар белән сөйләмдә кулланышы.

16.*Чөнки, әгәр* теркәгечләре.

17.*Минемчә, синеңчә, әлбәттә, мәсәлән кереш сүзләре.*

7 нче сыйныф

Белем һәм тормыш. Каникуллар белән хушлашу.Мәктәптәге беренче көн. Китаплар. Китапка сак караш. Классташларның укуы, билгеләр алуы, өй эшен эшләү, дәрестә катнашу. Яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар.

Без бергә ял итәбез. Буш вакыт: файдалы, файдасыз үткәрү. Театрларга, музейларга йөрү. Яшьтәшләрнең үз-үзләрен җәмгыять урыннарында тотышы.

Өлкәннәр һәм кечкенәләр. Өлкәннәр һәм кечкенәләрнең гаиләдә үзара мөнәсәбәтләре. Өлкәннәрдән рөхсәт сорау. Гаиләдә бергә бәйрәмнәр үткәрү.

Без Татарстанда яшибез. Татарстанның табигате,табигатьнең безгә файдасы. Табигатьне саклау.территориясе, аның географик урыны, климаты. Казан – башкалабыз. Трихи урыннар.Татарстанның күренекле җырчылары, композиторлары, рәссамнары.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Берлек һәм күплек сандагы исемнәрнең килеш белән төрләнеше.

2. Заталмашлыкларының килеш белән төрләнеше.

3. Сыйфат дәрәҗәләре.

4. Ясалма сыйфатлар: -*чан/-чән (эшчән, максатчан)*.

5. Хикәя фигыльнең заман формалары.

6. Саф рәвешләр *(тиз/акрын/әкрен).*

7. Күрсәтү алмашлыклары (*бу, теге, шул, шундый*), билгеләү алмашлыклары *(барлык, бөтен, үз, һәр)*.

8. Хәл фигыльнең -*гач/-гәч,* -*кач/-кәч*формасы.

9. Теләк фигыльнең 1нче зат берлек сан формасын сөйләмдә куллану.

10.Җөмләнең баш кисәкләре. Ия белән хәбәрнең ярашуы.

11.Гади фигыль хәбәрле (*Мин татарча беләм),* исем хәбәрле (*Безнең гаиләбез тату)* һәм тезмә хәбәрле (*Мин укырга яратам)* җөмләләр.

12.Әйтелү максаты ягыннан җөмлә төрләре.

13. Хикәя һәм сорау җөмләләрдә сүз тәртибе.

14.Җыючы (һәм, да-да, та-та), каршы куючы (ләкин, ә, әмма), бүлүче (я, яки) теркәгечләр.

15.Ияртүче (әгәр, шуңакүрә) теркәгечләр.

16.Кисәкчәләр: *да/ дә, та/тә;гына/генә, кына/кенә.*

8 нче сыйныф

Күп укыган – күп белер.Дәресләр расписаниесе. Уку-язу әсбаплары,билгеләр, өй эшен эшләре, дәрестә катнашу. Яхшы уку серләре, яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар. Вакытны дөрес бүлә белү. Интернет аша үз белемеңне күтәрү.

Мин һәм минем яшьтәшләрем. Яшьтәшләрең белән аралашу. Яшьтәшләр белән аралашу кагыйдәләре. Яшьтәшләрнең тышкы кыяфәте һәм эчке сыйфатлары. Матур киенү серләре.Яраткан шөгыльләр: музыка, бию, рәсем ясау, уку. Сәламәт яшәү рәвеше..

Табигать һәм кеше. Табигать төшенчәсе.Бүгенге экологик проблемалар. Табигать байлыгы. Урман –кешенең якын дусты. Табигать һәм без.

Туган җирем – Татарстан. Татарстанның тарихиистәлекле урыннары. Татарстан шәхәрләре. Татарстанның башкаласы Казан, аның бүгенге йөзе: башкаладагы үзгәрешләр, спорт корылмалары, ял итү урыннары, тарихи урыннары. Казанда яшәгән атаклы шәхесләр.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Тартымлы исемнәрнең килеш белән төрләнеше.

2. Ясалма, парлы, тезмә, кушма исемнәр.

3. Ясалма һәм тезмә сыйфатлар.

4. *Исем + IIIзаттартымлыисем* төзелмәсе: *Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Казан шәһәре*.

5. Билгесезлек алмашлыклары (*кемдер, әллә кем)*.

6. Күләм-чама рәвешләре (еш/сирәк).

17.Инфинитивныңмодальсүзләр*(кирәк/ кирәкми, ярый/ ярамый, мөмкин/ мөмкин түгел, тиеш/ тиеш түгел)*беләнсөйләмдәкулланылышы.

7. Хәлфигыльнең *–ып/-еп/-п*формасы.

8. Аналитик фигыльләр *(укый башлады, укып бетерде)*.

9. Хәзерге (*баручы кеше,бара торган поезд)* һәм үткән (*килгән кунак)* заман сыйфат фигыльләр.

10.*Исем фигыль + өчен бәйлеге* төзелмәсе *(белү өчен).*

11. Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләре.

12. Кереш сүзләр: *беренчедән, икенчедән, өченчедән.*

13.Теркәгечләр:*да/ дә, та/ тә, яки, чөнки, әгәр;* теркәгеч сүз *шуңа күрә.*

14.Кисәкчәләр: *әнә, менә, бит, тагын.*

9 нчы сыйныф

Без Татарстанда яшибез. Татарстан турында гомуми белешмә. Татарстанның икътисади үсеше. Спорт. Татар музыка сәнгате. Татар театр сәнгате, аның тарихы, бүгенге торышы.

Һөнәр сайлау. Төрле һөнәр ияләренең хезмәте. Төрле профессияләргә хас сыйфатлар. Үзеңә ошаган профессия. Заман һөнәрләре. Үзең яшәгән төбәктәге колледжлар, техникумнар, аларда әзерләнә торган һөнәрләр. Яшүсмерләрнең эшкә урнашу кагыйдәләре.

Сәламәтлек – зур байлык.Спорт белән шөгыльләнү. Дөрес туклану. Зарарлы гадәтләр, алардан ничек котылырга? Стресслыхаләтләрдән чыгу юллары.

Беркем дә, бернәрсә дә онытылмый. Бөек Ватан сугышы. Татарстанның Советлар Союзы геройлары. Муса Җәлил һәм Андре Тиемрманс. Моабит дәфтәрләре. 9нчы Май – Җиңү көне. Бөек Ватан сугышында катнашкан өлкән буын ветераннарына хөрмәт.

Лингвистик белемнәр һәм аларны сөйләмдә куллану күнекмәләре

1. Тартымлы исемнәрнең килеш белән төрләнеше.
2. Ясалма, парлы, тезмә, кушма исемнәр.
3. Ясалма, парлы, тезмә сыйфатлар.
4. Юклык алмашлыклары (*беркем, бернәрсә, беркайчан*).
5. Сорау алмашлыклары (*ни өчен? нигә? ник?*).
6. Урын *(ерак, якын), охшату-чагыштыру (яшьләрчә, заманча, батырларча)*рәвешләре.

7. Җөмләнең тиңдәш кисәкләре; тиңдәш кисәкләр арасында бәйләнеш: тезүче теркәгечләр: *һәм, да/дә, та/тә;* санау интонациясе.

8. Теркәгечлеһәмтеркәгечсез тезмәкушмаҗөмләләр; тезүче теркәгечләр *һәм, ә, ләкин, да/дә, та/тә, яки*.

9. Иярченхәлҗөмләләрнең *иярченвакыт (-гач/-гәч), максат (-сын өчен/ -сыннар өчен) сәбәп (чөнки, шуңа күрә), шартҗөмлә (әгәр ... барса/ килсә)*төрләре беләнтаныштыруһәмаларнысөйләмдәкуллану күнекмәләрен формалаштыру.

Үрнәк тематик планлаштыру

5 нче сыйныф. 102сәгать

Предмет буенча билгеләнгән тематик эчтәлек, якынча сәгатьләр саны	Тема буенча предмет нәтиҗәсе, коммуникатив максат
2 нче бүлек. Без мәктәптә.(17сәгать) 1 нче сентябрь бәйрәме. Дәресләр расписаниесе, дәресләр әзерләү, өй эше эшләү. Билгеләр. Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә, саклап тоту. Китапханәдә.	Уку-язу әсбапларының барлыгын, юклыгын, санын, кирәклеген хәбәр итә белү (сорау), үзеңә сорап алу, иптәшеңә тәкъдим итә белү. Беренче сентябрь–Белем бәйрәме турында сөйли белү. Дәресләр расписаниесе буенча нәрсә эшдәгәнне әйтә белү. Өй эшен әзерләү, әзерләмәүнең сәбәбен әйтә белү. Ни өчен яхшы, начар билгеләр алу турында сөйләшү.Уку-язу әсбаплары, аларны саклап тоту турында киңәш бирә белү. Китапханәчедән кирәкле китапларны сорап ала белү.
1 нче бүлек.Мин – өйдә булышчы. (24 сәгать)Безнең гаилә.(5 сәгать)Көндәлекрежим.Сәгать ничә?Без әти-әнигә булышабыз. Өйдәге эшләр. Без бергә эшлибез. Өй хезмәте өчен рәхмәт белдерү һәм мактау. Кем эшләми - шул ашамый.	Гаиләдә кемнәр барлыгы турында сөйли белү, кем булып эшләүләрен әйтә белү.Үзеңнең көндәлек режимың турында сөйли белү. Вакытны сорый, әйтә белү. Өйдә эшләгән эшләрне әйтә, сорый, куша белү. Эш эшләргә риза булуыңны, булмавыңны белдерү. Өй эшләрендә үзеңә булышырга, ярдәм итәргә сорый, нәрсә эшләргә кирәк икәнен әйтә белү. Кибеткә барырга куша, нәрсә алырга икәнен әйтә, сорый белү. Өйдәге эшләрне эшләргә киңәш бирә, яхшы эшләр өчен мактый белү.Өйдәге хезмәттә катнашуга карап, кешеләргә бәя бирә белү.
2нче бүлек. Дуслар белән күңелле. (10сәгать) Минем дустым бар. Дус була белү сыйфатлары. Дуслар белән итәгатьле сөйләшү. Дуслар, өлкәннәр белән телефоннан сөйләшү әдәбе	Дустыңның барлыгын, кемнәр белән дус икәнеңне, аларның нинди булуын әйтә белү. Кайда, кайчан дуслашкан, бергә нишләгәнне сөйли белү.

1 нче бүлек.Бәйрәмнәр.(11 сәгать) Туган көн үткәрү. Кибеттән ризыклар алу. Табын әзерләү. Табын янында үз-үзеңне тоту.	Телефоннан уйнарга чакыра, туган көнгә итәгатьле чакыра белү. Туган көнгә әзерләнү, кибеттән ризыклар алу, кибетче белән сөйләшә белү. Татар халык ашларын, нәрсәләр ярату, яратмауны әйтә белү.Табын әзерләү турында сөйләшү. Табын янында үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен сөйли белү.
2 нче бүлек. Дүрт аяклы дусларыбыз. (6сәгать)Дүрт аяклы дусларның токым нары, кыяфәтләре, гадәтләре.	Дүрт аяклы дусларның токымнары, кыяфәтләре, гадәтләре турында сөйләшә белү. Этләр турында кызыклы мәгълүмат әйтә белү.
3 нче бүлек. Без спорт яратабыз. (7сәгать) Тән әгъзалары. Табибта. Сәламәт булу кагыйдәләре. Спорт белән шөгыльләнү.	Тән әгъзаларының исемнәрен, нәрсә авыртуын, авыртмавын табибка әйтә, сорый белү. Спорт төрләрен аера, үзеңнең нинди спорт төрен яратканыңны, нинди спорт түгәрәгенә йөргәнеңне, физкультура дәресендә нәрсә эшләгәнеңне әйтә белү. Җәйге каникулда ял итү, сәяхәткә бару турында сөйләшү
4 нче бүлек. Минем туган җирем. (6сәгать) Мин яшәгән урын, аның табигате. Башкалабыз Казан. Милли бәйрәмнәр.	Татарстанның шәһәрләрен атый белү. Татарстанның табигатен сурәтли белү. Казан шәһәре турында кыскача сөйли белү. Сабантуй бәйрәме турында сөйләшү.
2нче бүлек. Юлда. Транспорт.(3сәгать) Светофор – минем дустым. Юл йөрү кагыйдәләре.	Транспорт төрләрен әйтә белү. Юл йөрү кагыйдәләрен сөйли белү.
4нче бүлек. Җәй җитә. Җәй билгеләре. САбантуй, Милли уеннар. (5сәгать)	Җәй билгеләрен әйтә белү. Сабантуйдагы милли уеннарны әйтә, сабантуйга барырга чакыра белү . Татар халык әкиятен (Шүрәле) сәнгатьле укый белү.

6 нчы сыйныф. 102 сәгать

Предмет буенча билгеләнгән тематик эчтәлек, якынча сәгатьләр саны	Тема буенча предмет нәтиҗәсе, коммуникатив максат
Яңа уку елы башлана. (28сәгать) Яңа уку елы башлана. Бу минем мәктәбем. Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә тоту. Китаплар дөньясы, китапханәгә бару, китап алу. Китапларга сак караш.	Яңа уку елы башлану, аңа әзерлек, мәктәп турында сөйли белү. Уку-язу әсбапларына сак караш турында сөйләшү. Китапның ни өчен якын дус, киңәшче икәнен сөйли белү. Китапның нәрсә турында, авторы кем икәнен әйтә белү. Китап укырга киңәш бирә белү. Китапханәгә язылу өчен анкета тутыра белү, китапханәдән үзеңә кирәкле китапны сорый, нәрсә турында икәнен сорый, сөйли белү. Китап басылу тарихы турында кыскача белешмә бирә белү. Каюм Насыйри турында кыскача мәгълүмат бирә белү.Интернет аша китаплар уку турында сөйләшү
Без – булышчылар(14сәгать) Өй эшләре, өлкәннәргә булышу. Яхшы эшләр. Дуслар белән бергә эшләү.	Өйдә нинди эшләр эшләргә яратканыңны, нинди эшләр эшләүнең кирәклеген, эшләргә теләгәнеңне, ничек булышканыңны сөйли белү. Кереш сүзләрне кулланып, үз фикереңне раслый белү. Кешенең характер сыйфатларын әйтә белү.
Дуслар белән күңелле.(22сәгать) Минем дустым. Чын дус нинди була? Дуслык югалу. Әләкләшү, мактану – начар гадәтләр. Дуслар белән бергә ял итү	“Дус нинди була? Ни өчен дуслашалар? Дуслар бергә нишлиләр? Минем дустым – ул нинди?” проблемалары буенча сөйләшү. Әләкләшү, мактану – начар гадәтләр икәне турында, дуслар белән бергә ял итү турында әңгәмә кора белү.
Туган җирем – Татарстан.(14сәгать)Туган ил, туган җир төшенчәләре. Татарстанның табигате. Россия һәм Татарстан республикасының дәүләт символлары.	Россиядәге, Татарстандагы диңгезләрне, елгаларны, шәһәрләрне атый белү. Татарстанның табигатен сурәтли белү. Татарстанда яшәүче милләтләр, үзеңнең милләтеңне, нинди телдә сөйләшә белүне әйтә, сорый белү. Татарстанда халыкларның дус яшәве турында сөйли белү. Казан шәһәре

Татарстанда яшәүче милләтләр, төрле телләрдә сөйләшү. Халыклар дуслыгы. Татарстанның башкаласы – Казан. Аның музейлары, театрлары. Татар сәнгатенең күренекле вәкилләре.	турында мәгълүмат бирә белү. Татар сәнгать вәкилләренең исемнәрен әйтә белү.
Табигать белән бергә.(12сәгать) Нәрсә ул табигать? Табигатьнең безгә файдасы. Табигатьне саклау. Кошлар дөньясы. Хайваннар дөньясы. Кыргый хайваннар. Дүрт аяклы дусларыбыз.	Табигать, аның кешеләргә файдасы турында сөйләшү. Кешеләрнең урманга салган зыяны, табигатьне саклау турында киңәшләр бирә белү. Дүрт аяклы дусларыбызның токымнары, кыяфәтләре, гадәтләре, аларны саклау, карау турында сөйләшү.
Сәламәт тәндә – сәламәт акыл. (12сәгать) Спорт белән шөгыльләнү. Сәламәт булу кагыйдәләре.	Спорт түгәрәкләренә йөрү, спорт уеннарында катнашу турында сөйли белү. Сәламәт булу өчен, нинди кагыйдәләр үтәргә кирәклеген сөйли белү. Табибта сөйләшү.

7 нче сыйныф. 102 сәгать

Предмет буенча билгеләнгән тематик эчтәлек, якынча сәгатьләр саны	Тема буенча предмет нәтиҗәсе, коммуникатив максат
Белем һәм тормыш. (26сәгать) Классташларның укуы, билгеләр алуы, өй эшен эшләү, дәрестә катнашу. Уку-язу әсбаплары, аларны тәртиптә тоту. Яхшы уку серләре, яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар.	Яңа уку елындагы яңалыклар, җәйге ялны ничек уздыру, классташларыңның ничек укуы, нинди билгеләр алу, өй эшен ничек эшләү, дәрестә ничек катнашу турында сөйләшү. Эшләрен эшләүдә ярдәмеңне тәкъдим итә белү Уку-язу әсбапларын тәртиптә тоту, яхшы уку өчен нишләргә кирәклеге турында сөйләшү.
Без бергә ял итәбез. (34 сәгать) Буш вакыт: файдалы, файдасыз үткәрү. Яшьтәшләрнең үз-үзләрен тотышы. Яшьтәшләр белән бәйрәмнәрне оештыру, уздыру	Буш вакыт. Буш вакытны файдалы, файдасыз үткәрү турында әңгәмә кора белү . Яшьтәшләрнең үз-үзләрен тотышы турында сөйләшү, бәя бирә белү. Яшьтәшләрнең үз-үзләрен тотышына карата үз фикереңне белдерә белү (минем уйлавымча; юк, мин риза түгел; мин килешмим; минемчә, бу бик дөрес; мин дә шулай уйлыйм; әйе, бу шулай)Подъездның чисталыгы, аны тәртиптә тоту турында сорый, әйтә, киңәшләр бирә белү Яраткан шөгылең турында сөйли белү. Спорт түгәрәкләренә йөрү, спорт уеннарында катнашу.
Өлкәннәр һәм кечкенәләр. (26сәгать) Өлкәннәр һәм кечкенәләрнең гаиләдә үзара мөнәсәбәтләре. Өлкәннәрдән рөхсәт сорау. Гаиләдә бергә бәйрәмнәр үткәрү.	Гаиләдә кемнәр барлыгын, аларның кайда эшләгәнен сорый, әйтә белү. Өйдә эшләгән эшләрне әйтә, сорый, куша, яхшы эшләр өчен мактый белү Өй эшләрендә үзеңә булышырга, ярдәм итәргә сорый, ярдәмеңне тәкъдим итә белүӨйдәге хезмәттә катнашуга карап, кешеләргә бәя бирә белү Өлкәннәр һәм кечкенәләрнең гаиләдә үзара мөнәсәбәте. Өлкәннәргә үзеңнең кая барырга, нишләргә теләгәнеңне, кайчан кайтасыңны әйтә белү, өлкәннәрдән рөхсәт сорый белү. Гаиләдә бергә бәйрәмнәр үткәрү, әти-әниләрне бәйрәм белән котлау турында сөйли белү.

Без Татарстанда яшибез. (16 сәгать)Татарстанның территориясе, аның географик урыны	ТТатарстан табигате: елгалары, урманнары, климаты, үсемлекләре, хайваннары, табигый байлыклары турында әйтә, сорый белү. Татарстанда нинди үсемлекләр, агачлар үсүе, нинди хайваннар, кошлар яшәве турында сорый, әйтә белүатарстанның табигате, аның табигый байлыклары турында сөйли белү.Кешенең табигатькә салган зыяны турында әңгәмәдә катнашу Татарстанның территориясе, аның географик урыны

8 нче сыйныф. 102сәгать

Предмет буенча билгеләнгән тематик эчтәлек, якынча сәгатьләр саны	Тема буенча предмет нәтиҗәсе, коммуникатив максат
Күп укыган – күп белер.26 сәгать Классташларның укуы, билгеләр алуы, өй эшен эшләү, дәрестә катнашу. Яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар	Уку-язу әсбапларының исемен, санын, төсләрен, барлыгын, юклыгын, кирәклеген хәбәр итә белү (сорау); үзеңә сорап алу, иптәшеңә тәкъдим итү. Ничәнче сыйныфта укыганны, ничек уку, нинди билге алу турында әйтә белү. Укытучыны, дусны бәйрәм белән котлый, комплиментлар әйтә белү. (Кабатлау) Мәктәптәге яңалыкларны сорый, әйтә белү.Мәктәптәге беренче көн турында сөйләшә белү. Дәресләр расписаниесе, яраткан предметлар турында, билгеләр турында сөйләшү. ҮЯхшы уку өчен нинди кагыйдәләр үтәргә кирәклеген әйтә, сорый белүз вакытыңны планлаштыру турында сөйләшү. Классташларыңның белем алуга карашын, яхшы уку өчен кирәкле сыйфатлар турында сөйли белүҮз-үзенә сүз бирү, ләкин сүзендә тора алмау (сүзендә тору) турында әңгәмә кору.

Мин һәм минем яшьтәшләрем. 35сәгать Яшьтәш ләрнең тышкы кыяфәте һәм эчке сый фатлары. Яшьтәшләрең белән аралашу. Яшьтәшләр белән аралашу кагыйдәләре.Матур киенү серләре.Яраткан шөгыльләр: музыка, бию, рәсем ясау, уку һ.б.	Дустыңның барлыгын, юклыгын, исемен, яшен әйтә, сорый белү. (Тема буенча 4-7 нче сйныф сөйләм үрнәкләрен кабатлау.) Дус белән кайда, кайчан дуслашканны, бергә нишләгәнне сөйли белү. Кешеләр белән дөрес аралашу кагыйдәләрен әйтә белү Нинди шөгыльләр ошаганын әйтә, сорый белү Яшьтәшләреңнең тышкы кыяфәтен, характер сыйфатларын әйтә белү. Яшьтәшләрең белән аралашу кагыйдәләре, дуслашу серләре, нинди кызлар һәм малайлар ошавы турында сөйләшү. Матур киенү серләре турында сөйләшү. Яраткан музыкаң, җырчылар турында сөйли белү.Концертка, театрга бару турында сөйләшә, караган тамашага бәя бирә белү
Табигать һәм кеше. 20сәгать Табигать төшенчәсе.Бүгенге экологик проблемалар. Табигать байлыгы. Урман кешенең якын дусты. Табигать һәм без, табигатьтәге кызыклы күренешләр	Табигать төшенчәсе, бүгенге экологик проблемалар, табигатькә сак караш турында сөйләшү.Табигать кешегә нинди файда китерүен сорый, әйтә белү Урманның файдасы турында сөйли белү Табигатькә нинди зыян килү турында сорый, әйтә белү Табигатьне сакларга кирәклеге турында сорый, әйтә белү Табигать байлыгы, табигать турында мәгълүмат бирә белү
Туган җирем – Татарстан. 21 сәгать Татарстанның табигате. Татарстанның башкаласы Казан, аның бүгенге йөзе: спорт корылмалары, ял итү урыннары, тарихи урыннары.	Татарстанның хайваннар, кошлар дөньясы, файдалы казылмалары турында сөйләшү. (Тема буенча 4-7 нче сйныф сөйләм үрнәкләрен кабатлау. Казан шәһәре, андагы яңа үзгәрешләр турында сөйли белү. Казан шәһәрендәге музейларны, спорт корылмаларын, бөек шәхесләрне атый белү.

9 нчы сыйныф. 102сәгать

Предмет буенча билгеләнгән тематик эчтәлек, якынча сәгатьләр саны	Тема буенча предмет нәтиҗәсе, коммуникатив максат
Без Татарстанда яшибез. (32сәгать) Татарстан турында гомуми белешмә. Татарстан Республикасының мәйданы, табигате, шәһәрләре, анда яшәүче милләтләр. Татарстанның икътисади үсеше. Татар музыка сәнгате. Татар театр сәнгате, аның тарихы. Татарстанда чыга торган газета-журналлар	Татарстан турында гомуми белешмә бирә белү: Татарстан Республикасының мәйданы, табигате, шәһәрләре, анда яшәүче милләтләре. Татарстан промышленносте продукцияләре турында әңгәмәгә керә белү.Татарстан башкаласы – Казан, тарихи урыннар, Казанда яшәгән атаклы шәхесләр, Казанның музейлары, истәлекле урыннары турында сөйләшә (сөйли) белү Татар музыка сәнгате, театр сәнгате, сынлы сәнгать вәкилләрен атый белү. Татар театры турында фикер алышу. Татарстан язучылары М.Җәлил, Г. Тукай, А.Алиш, Ф.Яруллин, Т. Миңнуллин, М.Мәһдиев, Р.Миңнуллин, Ш.Галиев турында сөйләшә (сөйли) белү Драматург Туфан Миңнулин турында сөйләшә белү. Атаклы татар композиторлары С.Сәйдәшев, С.Садыйкова, А.Ключарёв, Р.Яхин, София Гобәйдуллина турында кыскача белешмә бирә белү.Күренекле татар җырчылары И.Шакиров, Ә.Афзалова, Х.Бигичев турында сөйләшә белү. Хәзерге билгеле җырчыларны атый белү.Театрга, концертка бару, нинди спектакльләр карау турында сөйләшә белү. Театрга, концертка барырга чакыра белү
Һөнәр сайлау. (22сәгать) Гаилә әгъзаларының һөнәрләре. Төрле профессияләргә хас сыйфатлар. Үзеңә ошаган профессия. Үзең яшәгән төбәктәге колледжлар, техникумнар, аларда әзерләнә	Һөнәр исемнәрен атый белү. Гаилә әгъзаларының кайда эшләгәнен әйтә белү. Үзеңә нинди һөнәр ошавы турында әйтә белү. Төрле һөнәр ияләренә хас сыйфатларны әйтә белү. Үзеңә ошаган профессияне яклый белү. Үзең яшәгән төбәктәге колледжлар, техникумнар, аларда әзерләнә торган һөнәрләр, уку үзенчәлекләре турында белешмә бирә белү.Яшүсмерләрнең җәйге эшкә урнаша

торган һөнәрләр	проблемасы буенча сөйләшү
Сәламәтлек – зур байлык.(30сәгать) Сәламәт яшәү рәвеше. Спорт белән шөгыльләнү. Зарарлы гадәтләр, алардан ничек котылырга? Гаджетомания.	Сәламәт яшәү кагыйдәләре, сәламәтлекне саклау өчен кирәк булган чаралар, спорт белән шөгыльләнергә кирәклеге турында сөйләшү. Зарарлы гадәтләр, аларны булдырмау, алардан котылу юллары турында сөйли белү. “Зарарлы гадәтләрдән тыш яшәү – заманча яшәүме?” проблемасы буенча әңгәмә кора белү. Кәрәзле телефон, плеерларны куллану, компьютер уеннары, аларга бәйлелек турында сөйләшү
Беркем дә, бернәрсә дә онытылмый. (18сәгать) Бөек Ватан сугышы. Татарстанның Советлар Союзы геройлары. Муса Җәлил һәм Андре Тиемрманс. Моабит дәфтәрләре. Җәлилчеләр. 9нчы Май – Җиңү көне. Бөек Ватан сугышында катнашкан өлкән буын-ветераннарына хөрмәт	Бөек Ватан сугышы турында кыскача белешмә бирә, 9нчы Май – Җиңү көне турында сөйли белү. Татарстан уллары һәм кызлары – Советлар Союзы геройлары: Муса Җәлил, җәлилчеләр, Мәгубә Сыртланова, Газинур Гафиятуллин турында әңгәмә кора белү. Бөек Ватан сугышында катнашкан ветераннар, аларга хөрмәт күрсәтү турында сөйләшү